Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 14. července 2022 [1]

Věc C-158/21

Ministerio Fiscal,
Abogacía del Estado,
Partido político VOX
proti
Lluísovi Puig Gordimu,
Carlesovi Puigdemont Casamajóvi,
Antonimu Comín Oliveresovi,
Claře Ponsatí Obiols,
Meritxell Serret Aleu,
Martě Rovira Vergés,
Anně Gabriel Sabaté

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkací rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Článek 1 odst. 3 – Článek 6 odst. 1 – Postupy předávání mezi členskými státy – Podmínky výkonu – Příslušnost vystavujícího justičního orgánu k vydání evropského zatýkacího rozkazu – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 druhý pododstavec – Základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem – Dvoufázový přezkum – Povinnost vykonávajícího justičního orgánu ověřit v první fázi přezkumu existenci skutečného nebezpečí, že toto základní právo bude porušeno z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu – Možnost vydat nový evropský zatýkací rozkaz, který se týká téže osoby a má být vykonán v tomtéž členském státě“

I. Úvod

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu několika ustanovení rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy [2] ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 [3].

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/006, s. 34.

[3] – Úř. věst. 2009, L 81, s. 24, dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“.

2. Předkládající soud pokládá Soudnímu dvoru řadu otázek, jejichž cílem je v zásadě určit, zda vykonávající justiční orgán může odmítnout vykonat evropský zatýkací rozkaz z důvodu údajné nepříslušnosti vystavujícího justičního orgánu k vydání tohoto rozkazu, jakož i nepříslušnosti soudu, který má stíhanou osobu soudit, a zda rámcové rozhodnutí 2002/584 brání vydání nového evropského zatýkacího rozkazu poté, co byl odmítnut výkon prvního evropského zatýkacího rozkazu.

3. Tyto otázky vyvstaly v rámci stíhání bývalých katalánských představitelů poté, co se dne 1. října 2017 uskutečnilo referendum o sebeurčení autonomní oblasti Katalánsko (Španělsko). Na některé z obžalovaných, kteří po roce 2017 opustili Španělsko, byly vydány evropské zatýkací rozkazy. Tyto zatýkací rozkazy nebyly vykonány proto, že někteří obžalovaní byli zvoleni do Evropského parlamentu a panují spory ohledně dotčeného trestního řízení. V projednávané věci se tyto spory týkají pravidel určujících příslušnost Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) k rozhodování o obžalovaných, jež jsou založena zejména na místě spáchání a spojitosti trestných činů, z nichž jsou dotyční obžalováni.

4. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vychází konkrétně z toho, že belgické soudy odmítly vyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu vydanému na Lluíse Puig Gordiho. Odvolací soud, jenž vydal konečné rozhodnutí, odůvodnil toto odmítnutí nebezpečím porušení práva na projednání věci soudem zřízeným zákonem, neboť shledal, že příslušnost Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) soudit L. Puig Gordiho nemá výslovný právní základ. Odvolací soud dále uvedl, že by mělo být bráno vážně rovněž nebezpečí porušení presumpce neviny. Ačkoli se uvedené odmítnutí přímo týká pouze L. Puig Gordiho, formuloval předkládající soud svoji žádost tak, aby se vztahovala na rozhodnutí, jež mají být přijata ve vztahu ke všem obžalovaným.

5. Problematika, která byla Soudnímu dvoru předložena, ho, jak tomu často bývá, vyzývá k nalezení spravedlivé rovnováhy mezi účinností systému předávání mezi členskými státy, jenž byl zaveden rámcovým rozhodnutím 2002/584, a dodržováním základních práv osob, na které byl vydán evropský zatýkací rozkaz.

6. V rozsudku ze dne 5. dubna 2016, Aranyosi a Căldăraru [4], vymezil Soudní dvůr způsob, jak má postupovat vykonávající justiční orgán, před kterým se osoba, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz, dovolává nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení zakázaného článkem 4 Listiny základních práv Evropské unie [5] z důvodu vězeňských podmínek ve vystavujícím členském státě. Podstata tohoto postupu spočívá v tom, že daný orgán provede přezkum ve dvou fázích, a sice tak, že v první fázi konstatuje existenci skutečného nebezpečí porušení dotčeného základního práva z důvodu systémových či celoplošných nedostatků, anebo nedostatků týkajících se některých skupin osob nebo některých vězeňských zařízení ve vystavujícím členském státě, a ve druhé fázi konstatuje, že u dotyčné osoby existuje konkrétní a individualizované nebezpečí porušení tohoto práva.

7. V rozsudku ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) [6], Soudní dvůr rozšířil tento dvoufázový přezkum na případy nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 47 druhým pododstavcem Listiny. Tuto

[4] – C-404/15 a C-659/15 PPU, dále jen „rozsudek Aranyosi a Căldăraru“, EU:C:2016:198.

[5] – Dále jen „Listina“.

[6] – C-216/18 PPU, dále jen „rozsudek Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému)“, EU:C:2018:586.

judikaturu potvrdil v rozsudku ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu)[7], a následně v rozsudku ze dne 22. února 2022, Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě)[8].

8. Ve věcech, ve kterých byly vydány tyto rozsudky, byla v rámci první fáze namítána existence systémových nebo celoplošných nedostatků týkajících se nezávislosti soudní moci vystavujícího členského státu.

9. Hlavní otázkou v projednávané věci je, zda v případě, že takové nedostatky týkající se fungování soudního systému vystavujícího členského státu nejsou uplatněny, může vykonávající justiční orgán přesto odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu z důvodu nebezpečí, že bude v tomto členském státě porušeno základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem zaručené čl. 47 druhým pododstavcem Listiny.

10. Musí se tedy obě fáze přezkumu, který má provést vykonávající justiční orgán, pokud jde o toto základní právo, uskutečnit kumulativně? Jinými slovy je tento orgán oprávněn odmítnout výkon dotčeného evropského zatýkacího rozkazu, pokud první fáze neumožňuje učinit závěr, že existují systémové nebo celoplošné nedostatky týkající se fungování soudního systému vystavujícího členského státu?

11. Soudní dvůr pravidelně připomíná, že podle bodu 6 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584 představuje zásada vzájemného uznávání „úhelný kámen“ justiční spolupráce v trestních věcech a je vyjádřena v čl. 1 odst. 2 tohoto rámcového rozhodnutí, který zakotvuje pravidlo, podle něhož jsou členské státy povinny vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě této zásady a v souladu s ustanoveními uvedeného rámcového rozhodnutí[9].

12. Podle mého názoru je třeba dbát na to, aby přijetím příliš mnoha výjimek ze zásady vzájemného uznávání z důvodu dodržování základních práv tento „úhelný kámen“, který tvoří základ justiční spolupráce v trestních věcech, nepukl a trpělivě budovaná stavba se kvůli nedostatku pevných základů nerozkolísala, či dokonce nezřítila.

13. Je rovněž třeba dbát na to, aby nebylo ohroženo dosažení cíle rámcového rozhodnutí 2002/584, jakož i vzájemná důvěra mezi členskými státy, která je základem mechanismu evropského zatýkacího rozkazu zavedeného tímto rámcovým rozhodnutím.

14. Budu proto hájit názor, podle kterého Soudní dvůr musí i nadále trvat na tom, že odmítnutí předat osobu, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz, z důvodu údajného nebezpečí, že bude porušeno její základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, jež zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny, musí být skutečně výjimečné. Pokud nebyla prokázána existence systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu, nemůže být vykonávající justiční orgán oprávněn odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu pouze na základě tvrzení o individuálním nebezpečí, že toto základní právo bude porušeno.

[7] – C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, dále jen „rozsudek Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu)“, EU:C:2020:1033.

[8] – C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, dále jen „rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě)“, EU:C:2022:100.

[9] – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 43 a citovaná judikatura).

II. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

15. V návaznosti na přijetí zákonů o nezávislosti autonomní oblasti Katalánsko (Španělsko) a o konání referenda za tímto účelem zahájil Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) trestní řízení proti několika osobám, jímž bylo zejména kladeno za vinu, že se dopustily trestných činů vzpoury a zpronevěry veřejných prostředků.

16. Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že v rámci tohoto řízení vydal Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) dne 14. října 2019 evropský zatýkací rozkaz na Carlese Puigdemont Casamajó a dne 4. listopadu 2019 evropské zatýkací rozkazy na Antoniho Comín Oliverese, L. Puig Gordiho a Claru Ponsatí Obiols. Zatímco Ponsatí Obiols byla zatčena ve Spojeném království, ostatní tři obžalovaní byli zatčeni v Belgii, a řízení o výkonu těchto evropských zatýkacích rozkazů bylo proto zahájeno v tomto členském státě. Žádná z vyžádaných osob nesouhlasila se svým předáním.

17. Řízení vedená v Belgii proti Puigdemont Casamajó a Comín Oliveresovi byla přerušena z důvodu poslanecké imunity, kterou dotyční požívají jako poslanci Evropského parlamentu [10]. Řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného na L. Puig Gordiho nicméně pokračovalo. Právě toto řízení je tedy těžištěm projednávané věci.

18. Usnesením ze dne 7. srpna 2020 odmítl 27. trestní senát tribunal de première instance néerlandophone de Bruxelles (nizozemskojazyčný soud prvního stupně v Bruselu, Belgie) [11] výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného na L. Puig Gordiho.

19. Předkládající soud vysvětluje, že soud prvního stupně měl za to, že mu rámcové rozhodnutí 2002/584 umožňuje posoudit příslušnost vystavujícího justičního orgánu vydat evropský zatýkací rozkaz. V tomto ohledu vycházel zejména z judikatury Soudního dvora týkající se kvalifikace úřadu státního zástupce několika členských států jako „justičního orgánu“ [12], z bodů 8 a 12 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584 a z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) [13].

20. Soud prvního stupně tuto příslušnost skutečně ověřil a dospěl k závěru, že Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) není příslušný k rozhodování v řízení vedeném proti L. Puig Gordimu, a tedy k vydání evropského zatýkacího rozkazu na něj. Toto posouzení založil na stanovisku Pracovní skupiny pro svévolné zbavení svobody Rady pro lidská práva Valného shromáždění OSN [14], které se týkalo osob zapojených do stejných skutků, jakož i na judikatuře ESLP [15] a dalších ustanoveních španělského a belgického práva.

[10] – V tomto ohledu viz usnesení místopředsedy Soudního dvora ze dne 24. května 2022, Puigdemont i Casamajó a další v. Parlament [C-629/21 P(R), EU:C:2022:413], kterým bylo rozhodnuto o zrušení usnesení místopředsedy Tribunálu Evropské unie ze dne 30. července 2021, Puigdemont i Casamajó a další v. Parlament (T-272/21 R, nezveřejněné, EU:T:2021:497), a o odložení výkonu rozhodnutí Evropského parlamentu P9_TA(2021)0059, P9_TA(2021)0060 a P9_TA(2021)0061 ze dne 9. března 2021 o žádostech o zbavení imunity Carlese Puigdemont i Casamajó, Antoniho Comín i Oliverese a Clary Ponsatí i Obiols.

[11] – Dále jen „soud prvního stupně“.

[12] – V tomto ohledu jsou citovány rozsudky ze dne 12. prosince 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg a Openbaar Ministerie (Státní zástupci v Lyonu a Tours) (C-566/19 PPU a C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077), ze dne 12. prosince 2019, Openbaar Ministerie (Státní zastupitelství Švédska) (C-625/19 PPU, EU:C:2019:1078), a ze dne 12. prosince 2019, Openbaar Ministerie (Královský státní zástupce v Bruselu) (C-627/19 PPU, EU:C:2019:1079).

[13] – Soud prvního stupně v této souvislosti citoval rozsudek ESLP ze dne 2. června 2005, Claes a další v. Belgie (CE:ECHR:2005:0602JUD004682599).

[14] – Dále jen „Pracovní skupina pro svévolné zbavení svobody“.

[15] – Soud prvního stupně odkázal na rozsudky ESLP ze dne 22. června 2000, Coëme a další v. Belgie (EC:ECHR:2000:0622JUD003249296), a ze dne 2. června 2005, Claes a další v. Belgie (EC:ECHR:2005:0602JUD004682599).

21. Rozsudkem ze dne 7. ledna 2021 [16] zamítl trestní senát cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu, Belgie) odvolání podané belgickým úřadem státního zástupce, a tím potvrdil napadené usnesení i odmítnutí vykonat evropský zatýkací rozkaz vydaný na L. Puig Gordiho. Na podporu svého závěru, že se pravomoc vystavujícího justičního orgánu patrně nezakládá na výslovném právním ustanovení, odkázal odvolací soud na zprávu Pracovní skupiny pro svévolné zbavení svobody ze dne 27. května 2019, na judikaturu ESLP a na dokument předložený Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) dne 11. března 2021, v němž tento vysvětluje svoji příslušnost.

22. Předkládající soud v této souvislosti uvádí, že musí rozhodnout o zachování nebo zrušení stávajících evropských zatýkacích rozkazů a o případném vydání nových evropských zatýkacích rozkazů na všechny nebo některé spoluobviněné v této věci.

23. Tento soud uvádí, že konkrétně v případě L. Puig Gordiho mu projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožní posoudit, zda lze opakovat žádost o předání, a případně za tím účelem vydat nový evropský zatýkací rozkaz, pokud justiční orgán téhož vykonávajícího členského státu odmítl předat tuto osobu z důvodů, které by mohly být v rozporu s rámcovým rozhodnutím 2002/584.

24. Předkládající soud má pochybnosti o tom, zda je justiční orgán pověřený výkonem evropského zatýkacího rozkazu oprávněn posoudit, zda je vystavující justiční orgán podle vnitrostátního práva vystavujícího členského státu příslušný k rozhodování o obžalovaných, a dále odmítnout výkon tohoto zatýkacího rozkazu z důvodu údajného porušení základních práv obžalovaného v důsledku porušení této pravomoci. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí několik argumentů.

25. Pokud jde zaprvé o otázku, zda vykonávající justiční orgán může ověřit, zda měl vystavující justiční orgán skutečně pravomoc nezbytnou k meritornímu rozhodnutí věci, což představuje základní podmínku příslušnosti k vydání evropského zatýkacího rozkazu, má předkládající soud za to, že takováto pravomoc by měla vyplývat buď z formálního pravidla unijního práva, nebo z výkladu tohoto práva v tomto smyslu.

26. Předkládající soud však uvádí, že takováto možnost nevyplývá ze znění článků 3, 4 a 4a rámcového rozhodnutí 2002/584, které se týkají povinných nebo nepovinných důvodů pro odmítnutí výkonu, ani ji nelze vyvodit z širokého výkladu tohoto rámcového rozhodnutí nebo z jeho čl. 6 odst. 1, neboť podle čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí je výkon evropského zatýkacího rozkazu pravidlem, kdežto případné odmítnutí představuje výjimku, jež proto musí být vykládána striktně.

27. Zadruhé v případě, že by Soudní dvůr přiznal vykonávajícímu justičnímu orgánu pravomoc přezkoumávat příslušnost vystavujícího justičního orgánu, klade si předkládající soud otázku ohledně skutečností, které by měl vykonávající justiční orgán zohlednit v rámci takového přezkumu.

28. V tomto ohledu má tento soud za to, že příslušnost justičního orgánu vystavujícího evropský zatýkací rozkaz by měla být určena pouze na základě vnitrostátního práva vystavujícího členského státu. Připustit, že vykonávající justiční orgán může vykládat vnitrostátní právo tohoto státu, by přitom vedlo k nekonzistentní a neudržitelné situaci, neboť vykonávající justiční orgán by byl povinen vykládat a uplatňovat právo, které je mu cizí, a dokonce po něm nelze požadovat, aby ho znal.

[16] – Dále jen „odvolací soud".

29. V projednávaném případě se předkládající soud domnívá, že oba belgické soudy chybně vyložily španělské právo. Tyto soudy rovněž nezohlednily četná rozhodnutí předkládajícího soudu, jež řeší problém jeho příslušnosti, ani okolnost, že spor byl předložen Tribunal Constitucional (Ústavní soud, Španělsko), který zejména v rozsudku ze dne 17. února 2021 potvrdil příslušnost předkládajícího soudu [17]. Belgické soudy tedy nezohlednily ani výklad přijatý španělskými soudy, ani okolnost, že účastníci řízení měli možnost podat proti vydaným evropským zatýkacím rozkazům opravný prostředek v prvním a druhém stupni.

30. Pokud jde zatřetí o smysl, jenž je třeba přiznat mechanismu žádostí o doplňující informace stanovenému v čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, má předkládající soud za to, že jej vykonávající justiční orgán dostatečně nevyužil. Tento orgán měl totiž požádat vystavující justiční orgán o doplňující informace tak, aby mu umožnil poskytnout údaje vycházející z jeho vnitrostátního práva, zejména četná rozhodnutí, jimiž bylo rozhodnuto o otázce příslušnosti vystavujícího justičního orgánu k meritornímu projednání věci.

31. Začtvrté předkládající soud uvádí, že odvolací soud založil odmítnutí dotčeného evropského zatýkacího rozkazu na čl. 4 odst. 5 bodu 5 zákona o evropském zatýkacím rozkazu [18] ze dne 19. prosince 2003, který stanoví, že výkon evropského zatýkacího rozkazu musí být odmítnut, existují-li závažné důvody se domnívat, že by tímto výkonem mohla být porušena základní práva dotyčné osoby. Tento důvod pro odmítnutí výkonu však není jedním z důvodů výslovně uvedených v rámcovém rozhodnutí 2002/584.

32. Předkládající soud se navíc domnívá, že v souladu s judikaturou Soudního dvora by k odmítnutí výkonu, které by vyplývalo z čl. 1 odst. 3 uvedeného rámcového rozhodnutí, mělo dojít pouze za výjimečných okolností, které se v případě základního práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 47 druhým pododstavcem Listiny až dosud vyznačovaly systémovými nebo celoplošnými nedostatky, jež se týkají nezávislosti soudní moci vystavujícího členského státu.

33. Kromě toho odvolací soud tím, že na podporu svých závěrů použil zprávu Pracovní skupiny o svévolném zbavení svobody ze dne 27. května 2019, nesplnil požadavek, aby vykonávající justiční orgán disponoval objektivními, spolehlivými, přesnými a řádně aktualizovanými informacemi, jež mu umožní konstatovat závažné, skutečné, konkrétní a individuální nebezpečí porušení základních práv vyžádané osoby.

34. Za těchto podmínek se Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Umožňuje [rámcové rozhodnutí 2002/584], aby vykonávající justiční orgán odmítl předání osoby, jež byla vyžádána prostřednictvím evropského zatýkacího rozkazu, na základě důvodů odmítnutí, které jsou stanoveny v jeho vnitrostátním právu, avšak nejsou jako takové uvedeny v tomto rámcovém rozhodnutí?

2) Pro případ, že bude odpověď na předchozí otázku kladná, a pro účely zajištění řádného vyřízení evropského zatýkacího rozkazu a náležitého uplatnění postupu stanoveného v čl. 15 odst. 3 [rámcového rozhodnutí 2002/584]:

[17] – Viz rozsudek Tribunal Constitutional (Ústavní soud) ze dne 17. února 2021 (č. 34/2021, BOE č. 69 ze dne 22. března 2021, s. 32889). Předkládající soud uvádí, že tento rozsudek byl vydán na základě opravného prostředku podaného jednou z odsouzených, která tvrdila, že se nachází ve stejné situaci jako L. Puig Gordi.

[18] – *Moniteur belge* ze dne 19. prosince 2003, s. 60075.

Musí vykonávající justiční orgán ověřit a zkoumat právo jednotlivých států, aby mohl vzít v úvahu případné důvody odmítnutí evropského zatýkacího rozkazu, které nejsou uvedeny v [rámcovém rozhodnutí 2002/584]?

3) Ve světle odpovědí na výše uvedené otázky a s ohledem na čl. 6 odst. 1 [rámcového rozhodnutí 2002/584], podle kterého se příslušnost vystavujícího justičního orgánu pro vydání evropského zatýkacího rozkazu určuje podle práva vystavujícího státu:

   Je třeba vykládat čl. 6 odst. 1 [rámcového rozhodnutí 2002/584] v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán může zpochybnit příslušnost vystavujícího justičního orgánu k jednání v dotčené trestní věci a odmítnout předání z důvodu, že vystavující justiční orgán není příslušný k vydání evropského zatýkacího rozkazu?

4) V případě, že by vykonávající justiční orgán byl oprávněn posuzovat, zda jsou ve vystavujícím státě dodržována základní práva vyžádané osoby:

   a) Umožňuje [rámcového rozhodnutí 2002/584], aby vykonávající justiční orgán odmítl předání vyžádané osoby z důvodu, že na základě zprávy pracovní skupiny, kterou předložila vyžádaná osoba, dospěje k závěru, že existuje nebezpečí porušení jejích základních práv ve vystavujícím členském státě?

   b) Pro účely předchozí otázky, představuje taková zpráva objektivní, spolehlivou, přesnou a řádně aktualizovanou informaci, kterou lze ve světle judikatury Soudního dvora odůvodnit odmítnutí předat vyžádanou osobu z důvodu vážného nebezpečí porušení jejích základních práv?

   c) V případě, že bude odpověď na předchozí otázku kladná, jaké důkazy vyžaduje unijní právo, aby mohl členský stát dospět k závěru, že ve vystavujícím členském státě existuje nebezpečí porušení základních práv, jehož se dovolává vyžádaná osoba a které je důvodem k odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu?

5) Má na odpovědi na výše uvedené otázky vliv okolnost, že osoba, o jejíž předání se žádá, se mohla před justičními orgány vystavujícího státu domáhat ochrany svých základních práv a napadnout příslušnost vystavujícího justičního orgánu, jakož i evropský zatýkací rozkaz, který byl na ni vydán, a to dokonce ve dvoustupňovém soudním řízení?

6) Má na odpovědi na výše uvedené otázky vliv okolnost, že vykonávající justiční orgán odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz z důvodů, jež nejsou výslovně stanoveny v [rámcovém rozhodnutí 2002/584], zvláště pak z důvodu nedostatku příslušnosti vystavujícího justičního orgánu a závažného nebezpečí porušení základních práv ve vystavujícím státě, a to aniž předem požádal vystavující justiční orgán o konkrétní doplňující informace, které mohou mít vliv na toto rozhodnutí?

7) V případě, že by z odpovědí na výše uvedené otázky vyplývalo, že [rámcové rozhodnutí 2002/584] brání za okolností projednávaného případu tomu, aby bylo předání osoby odmítnuto na základě výše uvedených důvodů pro odmítnutí:

   Brání [rámcové rozhodnutí 2002/584] tomu, aby Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) vydal nový evropský zatýkací rozkaz na tutéž osobu a ve vztahu k témuž členskému státu?“

35. L. Puig Gordi, _C. Puigdemont Casamajó, A. Comín Oliveres, C. Ponsatí Obiols, Marta Rovira Vergés, Anna Gabriel Sabaté, Ministerio Fiscal, španělská, belgická, polská a rumunská vláda, jakož i Evropská komise předložili písemná vyjádření. Jednání se konalo dne 5. dubna 2022.

III. Analýza

36. Otázky položené předkládajícím soudem obecně směřují k tomu, aby Soudní dvůr objasnil podmínky, za nichž může vykonávající justiční orgán odmítnout vyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu z důvodu, že v případě předání vyžádané osoby vystavujícímu justičnímu orgánu hrozí porušení jejího základního práva na spravedlivý proces před soudem zřízeným zákonem, které je zakotveno v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [19], jenž odpovídá čl. 47 druhému pododstavci Listiny.

37. Většina těchto otázek vyplývá z odůvodnění, kterým vykonávající justiční orgán zdůvodnil odmítnutí vykonat evropský zatýkací rozkaz vydaný na L. Puig Gordiho.

A. K přípustnosti předběžných otázek

38. Krátce se vyjádřím k přípustnosti předběžných otázek a připomenu, že podle ustálené judikatury se k otázkám týkajícím se unijního práva váže domněnka relevance. Soudní dvůr může odmítnout rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad či posouzení platnosti pravidla unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny [20].

39. V rozsudku ze dne 25. července 2018, AY (Zatýkací rozkaz – Svědek) [21] přitom Soudní dvůr rozhodl o přípustnosti otázek, které v návaznosti na marné vydání evropských zatýkacích rozkazů položil vystavující justiční orgán s cílem určit rozsah pravomoci vykonávajícího justičního orgánu [22].

40. Soudní dvůr dospěl k tomuto závěru s ohledem na skutečnost, že předkládající soud se podle svého vyjádření obrátil na Soudní dvůr proto, aby v závislosti na odpovědích na položené otázky rozhodl o zrušení evropského zatýkacího rozkazu. Nelze tedy tvrdit, že položené otázky nemají žádný vztah k realitě nebo předmětu řízení probíhajícího před předkládajícím soudem ani že se jedná o hypotetický problém [23].

41. Soudní dvůr dále konstatoval, že přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce není zpochybněna skutečností, že se položené otázky týkají povinností vykonávajícího justičního orgánu, zatímco předkládající soud je justičním orgánem vystavujícím evropský zatýkací rozkaz. Vydání evropského zatýkacího rozkazu má totiž za následek možné zatčení vyžádané osoby,

19 – Podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950, dále jen „EÚLP“.

20 – Viz zejména rozsudek ze dne 28. ledna 2021, Specializirana prokuratura (Poučení o právech) (C-649/19, dále jen „rozsudek Specializirana prokuratura (Poučení o právech)“, EU:C:2021:75, bod 36 a citovaná judikatura).

21 – C-268/17, dále jen „rozsudek AY (Zatýkací rozkaz – Svědek)“, EU:C:2018:602.

22 – Viz rozsudek AY (Zatýkací rozkaz – Svědek) (bod 31).

23 – Viz rozsudek AY (Zatýkací rozkaz – Svědek) (bod 27).

a tím zasahuje do její osobní svobody. Soudní dvůr přitom rozhodl, že v řízení o evropském zatýkacím rozkazu je za zaručení základních práv v prvé řadě odpovědný vystavující členský stát [24].

42. Na základě této argumentace Soudní dvůr v rozsudku Specializirana prokuratura (Poučení o právech) rovněž uvedl, že za účelem zajištění záruky těchto práv, která může vést justiční orgán k přijetí rozhodnutí o vydání evropského zatýkacího rozkazu, je třeba, aby měl takový orgán možnost předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce [25].

43. Použití této judikatury na projednávanou věc nevyvolává podle mého názoru pochybnosti. Vzhledem k tomu, že se mechanismus evropského zatýkacího rozkazu konkrétně projevuje jako vztah mezi dvěma justičními orgány, je třeba připustit, že se každý z těchto orgánů může obrátit na Soudní dvůr s cílem získat přesné informace, jež mu umožní zamezit případné nefunkčnosti tohoto mechanismu nebo nalézt odpovídající řešení. Jak správně uvádí Komise ve svém vyjádření, je třeba se vyhnout tomu, aby byla mezi soudy vystavujícího členského státu a vykonávajícího členského státu vytvořena asymetrie, pokud jde o možnost předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Problém není hypotetický, pokud je jeho vyřešení nezbytné k tomu, aby vystavující justiční orgán mohl v rámci probíhajícího trestního stíhání zrušit nebo vydat evropský zatýkací rozkaz [26]. Použití této judikatury navíc podle mého názoru nevyžaduje, aby se v projednávaném případě otázky položené předkládajícím soudem zcela shodovaly s důvody, které uvedl odvolací soud ve svém rozhodnutí o odmítnutí výkonu dotčeného evropského zatýkacího rozkazu.

44. Pokud jde o věc samou, budu se v následujících bodech zabývat předběžnými otázkami položenými vnitrostátním soudem ve třech krocích.

45. Nejprve se budu zabývat první předběžnou otázkou, na jejímž základě upřesním, zda a případně za jakých podmínek může členský stát stanovit důvod pro odmítnutí výkonu, který není výslovně uveden v rámcovém rozhodnutí 2002/584.

46. Zadruhé se budu společně zabývat třetí až šestou předběžnou otázkou, které v podstatě vyzývají k upřesnění podmínek, za nichž může vykonávající justiční orgán odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu z důvodu, že vystavující justiční orgán není příslušný k jeho vydání ani k rozhodování o vyžádané osobě.

47. Zatřetí odpovím na sedmou předběžnou otázku, totiž zda poté, co byl odmítnut výkon evropského zatýkacího rozkazu, je omezena možnost vystavujícího justičního orgánu vydat nový evropský zatýkací rozkaz.

B. K první předběžné otázce

48. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda rámcové rozhodnutí 2002/584 musí být vykládáno v tom smyslu, že opravňuje vykonávající justiční orgán odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu na základě důvodu pro odmítnutí výkonu, který je stanoven jeho vnitrostátním právem, avšak není uveden v tomto rámcovém rozhodnutí.

[24] – Viz zejména rozsudek AY (Zatýkací rozkaz – Svědek) (bod 28 a citovaná judikatura).

[25] – Bod 39 tohoto rozsudku a citovaná judikatura.

[26] – Viz rozsudek Specializirana prokuratura (Poučení o právech) (bod 38).

49. Soudní dvůr již konstatoval, že v oblasti působnosti rámcového rozhodnutí 2002/584 se zásada vzájemného uznávání, která představuje „úhelný kámen“ justiční spolupráce v trestních věcech, jak vyplývá zejména z bodu 6 odůvodnění tohoto rámcového rozhodnutí, použije v čl. 1 odst. 2 tohoto rámcového rozhodnutí, jenž zakotvuje pravidlo, podle kterého jsou členské státy povinny vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí. Vykonávající justiční orgány tedy mohou odmítnout výkon takového zatýkacího rozkazu v podstatě pouze v taxativně vyjmenovaných případech stanovených v rámcovém rozhodnutí 2002/584 a výkon evropského zatýkacího rozkazu může být vázán pouze na některou z podmínek taxativně stanovených v článku 5 tohoto rámcového rozhodnutí. Zatímco výkon evropského zatýkacího rozkazu tedy představuje pravidlo, odmítnutí jeho výkonu je pojato jako výjimka, která musí být vykládána striktně [27].

50. Rámcové rozhodnutí 2002/584 tak výslovně uvádí důvody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu (článek 3) a důvody, pro které je výkon evropského zatýkacího rozkazu možné odmítnout (články 4 a 4a), jakož i záruky, které musí v určitých případech poskytnout vystavující členský stát (článek 5) [28].

51. Nad rámec důvodů pro odmítnutí výkonu výslovně uvedených v článcích 3, 4 a 4a tohoto rámcového rozhodnutí však Soudní dvůr rozšířil případy, v nichž je třeba výkon evropského zatýkacího rozkazu odmítnout.

52. Nejprve konstatoval, že výkon musí být odmítnut v případě, že evropský zatýkací rozkaz nesplňuje požadavky stanovené v čl. 8 odst. 1 uvedeného rámcového rozhodnutí [29]. Dále měl za to, že čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 zakládá důvod pro ukončení vykonávacího řízení tak, aby v určitých výjimečných případech nedošlo k porušení základních práv [30]. Nakonec shledal, že zásada vzájemného uznávání platí pouze pro evropské zatýkací rozkazy ve smyslu čl. 1 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí, což znamená, že evropské zatýkací rozkazy, které nebyly vydány „justičním orgánem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 uvedeného rámcového rozhodnutí [31] nebo byly vydány v řízení, které nesplňuje požadavek účinné soudní ochrany, nesmí být vykonány [32].

53. Ve všech těchto případech, ve kterých může vykonávající justiční orgán odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, se úvahy Soudního dvora zakládaly na ustanoveních rámcového rozhodnutí 2002/584, jež byly případně vykládány ve světle článků 4 a 47 Listiny.

54. Naproti tomu důvod pro odmítnutí výkonu stanovený vnitrostátním právem členského státu, jenž se nezakládá na některém ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí, jak je vykládáno Soudním dvorem, nelze uznat.

55. Z toho vyplývá, že rámcové rozhodnutí 2002/584 musí být podle mého názoru vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vykonávající justiční orgán odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě důvodu pro odmítnutí výkonu, který je stanoven jeho vnitrostátním právem, ale není uveden v tomto rámcovém rozhodnutí.

27 – Viz zejména rozsudek Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (bod 41 a citovaná judikatura).

28 – Viz zejména rozsudek Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (bod 42 a citovaná judikatura).

29 – Viz rozsudek ze dne 1. června 2016, Bob-Dogi (C-241/15, EU:C:2016:385, body 63 a 64).

30 – Viz zejména rozsudek Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (body 44 a 45, jakož i citovaná judikatura).

31 – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) (bod 38 a citovaná judikatura).

32 – Viz zejména rozsudky ze dne 24. listopadu 2020, Openbaar Ministerie (Padělání dokumentů) (C-510/19, EU:C:2020:953, bod 46 a citovaná judikatura), a ze dne 10. března 2021, PI (C-648/20 PPU, EU:C:2021:187, bod 38 a citovaná judikatura).

56. Za účelem poskytnutí úplné odpovědi předkládajícímu soudu však považuji za nezbytné upřesnit, že důvod pro odmítnutí výkonu, který je předmětem sporu a na němž belgické soudy založily odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu vydaného na L. Puig Gordiho, vychází v projednávané věci z čl. 4 odst. 5 bodu 5 zákona o evropském zatýkacím rozkazu, který stanoví, že „[k] odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu dojde tehdy […], pokud existují vážné důvody se domnívat, že by výkonem evropského zatýkacího rozkazu byla porušena základní práva dotčené osoby zakotvená v článku 6 [SEU]“.

57. Ustanovení tohoto druhu není ve vnitrostátním právu členských států neobvyklé [33] a odráží snahu unijního normotvůrce vytvořit mechanismus, jenž respektuje základní práva osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz.

58. V této souvislosti připomínám, že čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 stanoví, že jím „není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 [SEU]. V tomto ohledu jsou relevantní rovněž body 10, 12 a 13 odůvodnění tohoto rámcového rozhodnutí [34].

59. Jak jsem již uvedl výše, Soudní dvůr připustil, že zásady vzájemného uznávání a vzájemné důvěry mezi členskými státy smí být omezeny „za výjimečných okolností“ [35], a své úvahy opřel zejména o čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 [36].

60. V rámci úvah, které budou následovat, připomenu, že podmínky, jež musí vykonávající justiční orgán splnit, aby mohl odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, má-li vážné důvody se domnívat, že by tímto výkonem byla porušena základní práva dotyčné osoby, musí být vykládány striktně tak, aby byla zaručena výjimečná povaha takovéhoto odmítnutí výkonu.

61. S ohledem na právě uvedené nelze podle mého názoru kritizovat jako takovou skutečnost, že členský stát ve svém vnitrostátním právu stanovil možnost, aby vykonávající justiční orgán odmítl z těchto důvodů výkon evropského zatýkacího rozkazu, neboť samotný Soudní dvůr uznal na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, že zásady vzájemného uznávání a vzájemné

[33] – Jak uvádí Komise ve své zprávě Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. července 2020 [COM (2020) 270 final, s. 9] o provádění rámcového rozhodnutí Rady ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, „velká většina členských států výslovně provedla povinnost dodržovat základní práva a obecné právní zásady, přičemž některé státy tak učinily obecně, avšak jiné přímo odkázaly na práva uvedená v bodech 12 a 13 odůvodnění. Některá provedení do vnitrostátního práva zpravidla odkazují na smlouvy o lidských právech a základních svobodách […] nebo na článek 6 [SEU]. Několik členských států provedlo čl. 1 odst. 3 [tohoto] rámcového rozhodnutí pouze s odkazem na [EÚLP], bez jakéhokoliv odkazu na [Listinu]“.

[34] – Bod 10 odůvodnění uvedeného rámcového rozhodnutí stanoví, že „[m]echanismus evropského zatýkacího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. Jeho provádění lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajícího porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 [SEU] některým členským státem v případě, že toto porušování Rada zjistila podle čl. 7 odst. 1 [SEU] s důsledky stanovenými v čl. 7 odst. 2.“ Bod 12 odůvodnění stanoví, že toto rámcové rozhodnutí „ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 [SEU], které jsou vyjádřeny i v Listině […], zejména v kapitole VI uvedené Listiny. Nic v [rámcovém rozhodnutí 2002/584] nelze vykládat tak, že zakazuje odmítnout předání osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz, existují-li na základě objektivních skutečností důvody domnívat se, že uvedený zatýkací rozkaz byl vydán za účelem stíhání nebo potrestání této osoby na základě jejího pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace nebo že by postavení této osoby mohlo být pro některý z těchto důvodů zhoršeno. Kromě toho bod 13 odůvodnění tohoto rámcového rozhodnutí odráží článek 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny, neboť stanoví, že „[n]ikdo by neměl být odsunut, vyhoštěn ani vydán do státu, ve kterém existuje vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu“.

[35] – Viz zejména rozsudky Aranyosi a Căldăraru (bod 82 a citovaná judikatura) a Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (bod 43).

[36] – Viz zejména rozsudky Aranyosi a Căldăraru (bod 83) a Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (bod 45). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve spojených věcech L a P (Nezávislost vystavujícího soudního orgánu) (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:925), v němž tento generální advokát uvádí, že „Soudní dvůr uznal, že vedle případů výslovně uvedených v článcích 3 až 5 rámcového rozhodnutí může být výkon [evropského zatýkacího rozkazu] odmítnut rovněž ‚za výjimečných okolností‘, které vzhledem ke své závažnosti vyžadují omezení zásad vzájemného uznávání a vzájemné důvěry mezi členskými státy, na kterých je založena justiční spolupráce v trestních věcech“ (bod 39).

důvěry mezi členskými státy mohou být omezeny. Hned vzápětí však poukáži na důležitý aspekt spočívající v tom, že vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 4 odst. 5 bod 5 zákona o evropském zatýkacím rozkazu, musí být samozřejmě vykládáno v souladu s unijním právem, stejně jako kterékoliv vnitrostátní ustanovení, které provádí unijní právo. V případě údajného porušení základních práv dotčené osoby tudíž vykonávající justiční orgán nemůže na takovémto ustanovení založit povinné a automatické odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu [37] a odhlížet od judikatury striktně vymezující podmínky, za nichž může být takové odmítnutí výjimečně uplatněno vůči vystavujícímu justičnímu orgánu.

62. Proto navrhuji odpovědět na první předběžnou otázku tak, že rámcové rozhodnutí 2002/584 musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vykonávající justiční orgán odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě důvodu pro odmítnutí výkonu, který je stanoven jeho vnitrostátním právem, ale není uveden v tomto rámcovém rozhodnutí. Toto rámcové rozhodnutí na druhou stranu nebrání vnitrostátnímu ustanovení, které provádí čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí tak, že stanoví možnost vykonávajícího justičního orgánu odmítnout vyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu, pokud má vážné důvody se domnívat, že by výkonem tohoto zatýkacího rozkazu byla porušena základní práva dotyčné osoby, je-li toto ustanovení uplatňováno v souladu s judikaturou Soudního dvora stanovící přísné podmínky, za nichž může k takovému odmítnutí dojít.

63. Vzhledem k odpovědi na první předběžnou otázku, kterou navrhuji Soudnímu dvoru přijmout, není podle mého názoru třeba odpovídat na druhou předběžnou otázku.

C. K třetí až šesté předběžné otázce

64. Jak bylo uvedeno výše, třetí až šestou otázku budu zkoumat společně, neboť všechny směřují k objasnění podmínek, za nichž může vykonávající justiční orgán odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu z důvodu, že vystavující justiční orgán není příslušný k jeho vydání ani k rozhodování o vyžádané osobě.

65. V tomto ohledu si předkládající soud přeje objasnit několik aspektů. Zaprvé, může takový důvod pro odmítnutí výkonu vyplývat z čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584? Zadruhé, a to představuje jádro problému předloženého Soudnímu dvoru, za jakých podmínek může vykonávající justiční orgán odmítnout na základě čl. 1 odst. 3 tohoto rámcového rozhodnutí výkon evropského zatýkacího rozkazu z důvodu údajného nebezpečí, že bude porušeno základní právo na spravedlivý proces chráněné čl. 47 druhým pododstavcem Listiny? Zatřetí, jaký vliv může mít na odpověď na poslední uvedenou otázku jednak okolnost, že vyžádaná osoba se mohla před soudy vystavujícího členského státu domáhat ochrany svých základních práv a zpochybnit příslušnost těchto soudů, a jednak případná povinnost vykonávajícího justičního orgánu, jenž hodlá odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, požádat vystavující justiční orgán o doplňující informace podle čl. 15 odst. 2 uvedeného rámcového rozhodnutí.

[37] – V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že pouze v případě rozhodnutí Evropské rady podle čl. 7 odst. 2 a 3 SEU následovaného pozastavením uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584 ve vztahu k příslušnému členskému státu ze strany Rady je vykonávající justiční orgán povinen automaticky odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu vydaného tímto členským státem: viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 65 a citovaná judikatura).

1. Může z čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 vyplývat důvod pro odmítnutí výkonu vycházející z toho, že vystavující justiční orgán není příslušný k vydání evropského zatýkacího rozkazu?

66. Podotýkám, že rámcové rozhodnutí 2002/584, zejména jeho články 3, 4 a 4a, neobsahuje žádné ustanovení, které by výslovně stanovilo důvod pro odmítnutí výkonu vycházející z toho, že vystavující justiční orgán není příslušný k vydání evropského zatýkacího rozkazu. Takový důvod pro odmítnutí výkonu nelze podle mého názoru dovodit ani z čl. 6 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí.

67. Soudní dvůr již konstatoval, že zásada vzájemného uznávání předpokládá, že pouze evropské zatýkací rozkazy ve smyslu čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykonány v souladu s jeho ustanoveními, což vyžaduje, aby takový zatýkací rozkaz, který je v tomto ustanovení kvalifikován jako „soudní rozhodnutí“, byl vydán „justičním orgánem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí [38].

68. Připomínám, že podle tohoto ustanovení „[v]ystavujícím justičním orgánem je justiční orgán vystavujícího členského státu, který je příslušný pro vydání evropského zatýkacího rozkazu podle práva tohoto státu“.

69. Kromě toho čl. 6 odst. 3 rámcového rozhodnutí stanoví, že „[k]aždý členský stát informuje generální sekretariát Rady o příslušném justičním orgánu podle jeho práva“. V souladu s tímto ustanovením Španělské království informovalo Radu, že podle článku 35 Ley 23/2014 de reconocimiento mutuo de resoluciones penales en la Unión Europea (zákon č. 23/2014 o vzájemném uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech v Evropské unii) [39] ze dne 20. listopadu 2014 jsou justičními orgány, které jsou příslušné k vydání evropského zatýkacího rozkazu, soudce nebo soud rozhodující ve věci, v níž je třeba takovýto zatýkací rozkaz vydat [40]. Existuje tedy shoda mezi příslušností justičního orgánu k rozhodování v určité věci a jeho příslušností vydat evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání.

70. Jak Soudní dvůr konstatoval zejména v rozsudku ze dne 27. května 2019, OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a Cvikově) [41], výraz „justiční orgán“ nacházející se v uvedeném ustanovení se neomezuje na označení pouze soudců či soudů členského státu, ale umožňuje šíře zahrnout orgány povolané k účasti na výkonu trestního soudnictví tohoto členského státu, na rozdíl zejména od ministerstev nebo policejních orgánů, které spadají pod výkonnou moc [42].

71. Pojem „justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 podle Soudního dvora vyžaduje, aby dotyčný orgán jednal při výkonu svých funkcí spojených s vydáním evropského zatýkacího rozkazu nezávisle [43].

38 – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) (bod 38 a citovaná judikatura).

39 – BOE č. 282 ze dne 21. listopadu 2014, s. 95437.

40 – Viz Rada Evropské unie, prohlášení španělského státu ze dne 23. dubna 2015 učiněné po přijetí zákona 23/2014 ze dne 20. listopadu 2014 o vzájemném uznávání rozhodnutí v trestních věcech v Evropské unii (dokument č. 8138/15, s. 2, dostupný na následující internetové adrese: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8138-2015-INIT/fr/pdf).

41 – C-508/18 a C-82/19 PPU, dále jen „rozsudek OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a Cvikově)“, EU:C:2019:456).

42 – Bod 50 tohoto rozsudku a citovaná judikatura.

43 – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) (bod 38 a citovaná judikatura). Soudní dvůr již také uvedl, že pojem „vykonávající justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584 označuje obdobně jako pojem „vystavující justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí buď soudce či soud, nebo takový justiční orgán, jako je státní zastupitelství členského státu, který se účastní výkonu soudnictví tohoto členského státu a požívá požadované nezávislosti na výkonné moci: viz zejména rozsudek ze dne 28. dubna 2022, C a CD (Právní překážky výkonu rozhodnutí o předání) (C-804/21 PPU, EU:C:2022:307, bod 61 a citovaná judikatura).

72. Pokud nejsou splněna kritéria, jež takto umožňují vymezit pojem „justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584, může vykonávající justiční orgán odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu. Na druhou stranu se nedomnívám, že v případě splnění těchto kritérií lze znění tohoto ustanovení v rozsahu, v němž odkazuje na justiční orgán, „který je příslušný pro vydání evropského zatýkacího rozkazu podle práva tohoto státu“, vykládat tak, že vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznává pravomoc ověřit příslušnost vystavujícího justičního orgánu vydat dotčený evropský zatýkací rozkaz a odmítnout jeho výkon, pokud tento orgán nepovažuje za příslušný.

73. Připustit, že čl. 6 odst. 1 tohoto rámcového rozhodnutí opravňuje vykonávající justiční orgán přezkoumávat příslušnost vystavujícího justičního orgánu, by totiž bylo v rozporu se zásadou procesní autonomie, podle které si mohou členské státy určit podle svého vnitrostátního práva „justiční orgán“, který je příslušný pro vydání evropského zatýkacího rozkazu [44]. Vzhledem k rozdělení funkcí mezi vykonávajícím a vystavujícím justičním orgánem proto vykonávajícímu justičnímu orgánu nepřísluší ověřovat, zda je vystavující justiční orgán příslušný k vydání evropského zatýkacího rozkazu podle pravidel upravujících soudní organizaci a řízení ve vystavujícím členském státě. Jakmile evropský zatýkací rozkaz vydá „justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí, musí vykonávající justiční orgán předpokládat, že vystavující justiční orgán dodržuje vnitrostátní pravidla vymezující jeho příslušnost.

74. Stručně řečeno, i když nelze smysl a rozsah pojmu „justiční orgán“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 ponechat na posouzení jednotlivých členských států [45] a tento pojem vyžaduje autonomní a jednotný výklad v celé Unii [46], spadají pravidla určující příslušnost takového orgánu vydat evropský zatýkací rozkaz do procesní autonomie vystavujícího členského státu, do níž vykonávající justiční orgán nemůže na základě tohoto ustanovení zasahovat. Jakýkoli jiný výklad by byl v rozporu se zásadou vzájemného uznávání.

75. Výše uvedené se samozřejmě nijak netýká možnosti soudního přezkumu provedeného ve vystavujícím členském státě z moci úřední nebo z podnětu osoby, jejíž předání je požadováno, s cílem ověřit, zda byly dodrženy vnitrostátní předpisy určující příslušnost vystavujícího justičního orgánu.

76. Z těchto skutečností podle mého názoru vyplývá, že čl. 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán v tom smyslu, že neumožňuje vykonávajícímu justičnímu orgánu přezkoumávat, zda je vystavující justiční orgán příslušný k vydání evropského zatýkacího rozkazu podle práva vystavujícího členského státu.

2. Za jakých podmínek může vykonávající justiční orgán odmítnout na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 vykonat evropský zatýkací rozkaz v případě údajného nebezpečí, že dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, jež je zaručeno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny?

77. Nyní je třeba upřesnit podmínky, za kterých čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, jenž představuje základ pro možnou odchylku od zásady vzájemného uznávání, může vykonávajícímu justičnímu orgánu umožnit odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu

[44] – Viz zejména rozsudek OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a Cvikově) (bod 48 a citovaná judikatura).

[45] – Viz zejména rozsudek OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a Cvikově) (bod 48 a citovaná judikatura).

[46] – Viz zejména rozsudek OG a PI (Státní zastupitelství v Lübecku a Cvikově) (bod 49 a citovaná judikatura).

v případě údajného nebezpečí, že dojde k porušení základního práva vyžádané osoby na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které je chráněno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny.

78. Předesílám, že odpověď na tuto otázku se podle mého názoru musí řídit předpokladem jakékoliv analýzy v této oblasti, a sice že „zásada vzájemné důvěry členských států má v unijním právu zásadní význam vzhledem k tomu, že umožňuje vytvoření a zachování prostoru bez vnitřních hranic. Tato zásada přitom zejména v souvislosti s prostorem svobody, bezpečnosti a práva ukládá každému z těchto států, aby až na výjimečné okolnosti vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která unijní právo uznává“ [47].

79. Jak zdůraznil Soudní dvůr v posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP), tento požadavek vzájemné důvěru znamená, že „[p]ři uplatňování unijního práva […] mohou být členské státy povinny na základě unijního práva předpokládat dodržování základních práv ze strany ostatních členských států, takže nejen *že nemohou* od jiného členského státu požadovat vyšší vnitrostátní úroveň ochrany základních práv, než jakou zaručuje unijní právo, ale nemohou ani – *až na výjimečné případy – ověřovat, zda tento jiný členský stát skutečně v konkrétním případě dodržel základní práva zaručená Unií*“ [48]. V oblasti evropského zatýkacího rozkazu Soudní dvůr od té doby neustále zdůrazňuje výjimečnost přezkumu dodržování základních práv ve vystavujícím členském státě ze strany vykonávajícího justičního orgánu [49]. V této oblasti jde o vyjádření toho, že povinnost členských států dodržovat základní práva se vždy musí odrážet ve struktuře a cílech Unie [50].

80. V této souvislosti je třeba připomenout, že zavedením zjednodušeného a efektivnějšího systému předávání osob odsouzených pro porušení trestněprávních předpisů nebo podezřelých z jejich porušení usiluje rámcové rozhodnutí 2002/584 o usnadnění a urychlení soudní spolupráce s cílem přispět k uskutečnění cíle, který byl Unii vytčen, a sice stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva založeným na vysoké úrovni důvěry, která musí existovat mezi členskými státy [51].

81. Kromě toho jsem již uvedl, že k dosažení tohoto cíle zásada vzájemného uznávání předpokládá, že výkon evropského zatýkacího rozkazu představuje pravidlo a odmítnutí jeho výkonu je pojato jako výjimka, která musí být vykládána striktně [52].

82. V této souvislosti Soudní dvůr v rozsudku Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) uznal, že stejně jako v případě skutečného nebezpečí, že dojde k porušení článku 4 Listiny, může skutečné nebezpečí, že bude porušeno základní právo dotyčné osoby na spravedlivý proces stanovené v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, vést ve výjimečných případech k odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu.

47 – Viz zejména posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) ze dne 18. prosince 2014 (EU:C:2014:2454, dále jen „posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP)“, bod 191 a citovaná judikatura), a v oblasti evropského zatýkacího rozkazu rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 40 a citovaná judikatura).

48 – Viz posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) (bod 192, kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

49 – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 41).

50 – Jak Soudní dvůr konstatoval již ve svém rozsudku ze dne 17. prosince 1970, Internationale Handelsgesellschaft (11/70, EU:C:1970:114, bod 4). Viz nedávný posudek 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP) (bod 170 a citovaná judikatura).

51 – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 42 a citovaná judikatura). Viz též rozsudek ze dne 28. dubna 2022, C a CD (Právní překážky výkonu rozhodnutí o předání) (C-804/21 PPU, EU:C:2022:307, bod 51 a citovaná judikatura).

52 – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (body 43 a 44, jakož i citovaná judikatura).

83. „Vysoký stupeň důvěry mezi členskými státy, na němž spočívá mechanismus evropského zatýkacího rozkazu, je [totiž] založen na předpokladu, že trestní soudy vystavujícího členského státu, které v důsledku výkonu evropského zatýkacího rozkazu budou muset vést trestní stíhání nebo řízení o výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, jakož i trestní řízení ve věci samé, splňují požadavky, které jsou neoddělitelně spjaty se základním právem na spravedlivý proces, jež je zaručeno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny“ [53]. Podle Soudního dvora „[t]oto základní právo má […] zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států stanovených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu“ [54].

84. Dodržování požadavků, které jsou nedílnou součástí základního práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, je tedy základem pro takové fungování mechanismu evropského zatýkacího rozkazu, jež respektuje práva osob, na které byl evropský zatýkací rozkaz vydán.

85. V tomto ohledu není pochyb o tom, že vystavující a vykonávající justiční orgány jsou jakožto orgány, které musí uplatňovat rámcové rozhodnutí 2002/584, povinny dodržovat základní práva chráněná Listinou. Aby však systém předávání zavedený tímto rámcovým rozhodnutím mohl fungovat, je odpovědnost v tomto ohledu rozložena mezi oba tyto orgány v souladu se zásadou vzájemné důvěry. Pokud by totiž vystavující a vykonávající justiční orgány byly oprávněny provádět stejný přezkum, byla by účinnost a rychlost předání narušena. Vzájemná důvěra je navíc ze své podstaty v rozporu s tím, aby každý orgán přezkoumával dodržování základních práv v členském státě, k němuž náleží druhý orgán. Odmítnutí vykonat evropský zatýkací rozkaz založené na zjištění vykonávajícího justičního orgánu, že ve vystavujícím členském státě hrozí porušení základních práv, může být v souladu s těmito úvahami pouze výjimečné.

86. Ke stejnému závěru dospěl i Soudní dvůr, když konstatoval, že ačkoliv „přísluší v prvé řadě každému členskému státu, aby za účelem zajištění plného uplatňování zásad vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, na nichž je postaveno fungování tohoto mechanismu, zajistil s výhradou konečného přezkumu Soudním dvorem zachování požadavků neoddělitelně spjatých [se základním právem na spravedlivý proces zaručeným čl. 47 druhým pododstavcem Listiny] tím, že se zdrží jakéhokoli opatření, které by je mohlo ohrozit […], platí, že existuje-li skutečné nebezpečí, že v případě předání osoby, na níž je vydán evropský zatýkací rozkaz, vystavujícímu justičnímu orgánu bude toto základní právo porušeno, může vykonávající justiční orgán ve výjimečných případech tomuto evropskému zatýkacímu rozkazu nevyhovět na základě čl. 1 odst. 3 tohoto rámcového rozhodnutí“ [55].

87. Existence skutečného nebezpečí, že dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz, v případě jejího předání vystavujícímu justičnímu orgánu, tak výjimečně může změnit rozložení odpovědnosti, kterou mají vystavující a vykonávající justiční orgán. V tomto ohledu připomínám, že pokud jde o řízení týkající se

[53] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 45 a citovaná judikatura).

[54] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 45 a citovaná judikatura).

[55] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 46 a citovaná judikatura).

evropského zatýkacího rozkazu, je za zaručení těchto práv v prvé řadě odpovědný vystavující členský stát, u něhož je třeba vycházet z toho, že dodržuje unijní právo a zejména základní práva, která jsou unijním právem uznaná [56].

88. Možnost vykonávajícího justičního orgánu vyvrátit tuto domněnku tak, že přezkoumá nebezpečí porušení základních práv ve vystavujícím členském státě, v důsledku kterého by tento orgán mohl odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, byla Soudním dvorem vymezena striktně a počínaje rozsudkem Aranyosi a Căldăraru Soudní dvůr konstantně vyžadoval, aby byl dodržen dvoufázový přezkum spojující systémové a individuální posouzení údajného nebezpečí.

89. Soudní dvůr tedy rozhodl, že „má-li vykonávající justiční orgán, který má rozhodnout o předání osoby, na niž se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, k dispozici důkazy o systémových nebo celoplošných nedostatcích týkajících se nezávislosti soudní moci ve vystavujícím členském státu, nemůže vycházet z předpokladu, že existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že v případě předání osoby do tohoto členského státu bude tato osoba vystavena skutečnému nebezpečí porušení svého základního práva na spravedlivý proces, aniž provedl konkrétní a přesné ověření, které zohlední zejména osobní situaci této osoby, povahu dotčeného trestného činu a takové skutkové okolnosti, za nichž byl vydán uvedený zatýkací rozkaz, jako jsou prohlášení nebo akty orgánů veřejné moci, které by mohly ovlivnit způsob, jakým má být řešen konkrétní případ“ [57].

90. V rámci tohoto dvoufázového přezkumu „musí vykonávající justiční orgán nejprve určit, zda existují objektivní, spolehlivé, přesné a řádně aktualizované informace, které mají prokázat existenci skutečného nebezpečí, že ve vystavujícím členském státě dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces zaručeného v tomto ustanovení, a to z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků, pokud jde o nezávislost soudní moci v tomto členském státu [58]“.

91. Následně „musí vykonávající justiční orgán konkrétním a přesným způsobem ověřit, do jaké míry mohou mít nedostatky zjištěné v první fázi dopad na úrovni soudů uvedeného členského státu příslušných v případě řízení, která se budou týkat dotčené osoby, a zda vzhledem k osobní situaci této osoby, k povaze trestného činu, za který je stíhána, a ke skutkovým okolnostem, za nichž byl vydán tento zatýkací rozkaz, a s přihlédnutím k informacím případně poskytnutým vystavujícím členským státem na základě čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že v případě předání do posledně uvedeného členského státu hrozí uvedené osobě takové nebezpečí“ [59].

92. V rozsudku Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) Soudní dvůr ve vztahu k procesu jmenování soudců ve vystavujícím členském státě potvrdil nezbytnost dvoufázového přezkumu v případě, kdy se jedná o záruku soudu předem zřízeného

[56] – Viz zejména rozsudky ze dne 23. ledna 2018, Piotrowski (C-367/16, EU:C:2018:27, bod 50 a citovaná judikatura), a ze dne 13. ledna 2021, MM (C-414/20 PPU, EU:C:2021:4, bod 61 a citovaná judikatura). Viz rovněž rozsudek Specializirana prokuratura (Poučení o právech), ve kterém Soudní dvůr uvádí, že „pokud jde o řízení týkající se evropského zatýkacího rozkazu, je za zaručení základních práv v prvé řadě odpovědný vystavující členský stát“ (bod 39 a citovaná judikatura).

[57] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 50 a citovaná judikatura). K prvnímu vyjádření nutnosti dvoufázového přezkumu, pokud jde o čl. 47 druhý pododstavec Listiny, viz rozsudek Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (body 47 až 75).

[58] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 52 a citovaná judikatura).

[59] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 53 a citovaná judikatura).

zákonem, která je také neoddělitelně spjata se základním právem na spravedlivý proces stanoveným v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, a upřesnil podmínky a pravidla uplatnění tohoto přezkumu.

93. Dvoufázový přezkum byl v tomto případě odůvodněn třemi úvahami.

94. Soudní dvůr zaprvé poukázal na neoddělitelnou spojitost, jež pro účely základního práva na spravedlivý proces existuje mezi zárukami nezávislosti a nestrannosti soudců a přístupem k soudu předem zřízenému zákonem [60]. Zadruhé Soudní dvůr zdůraznil nutnost vyvažovat mezi dodržováním základních práv osob, jejichž předání je požadováno, a jinými zájmy, jako jsou ochrana práv obětí a boj proti beztrestnosti, což znamená, že přezkum vykonávajícího justičního orgánu nemůže být omezen na jeho první fázi [61]. Zatřetí Soudní dvůr varoval před přístupem, který by vedl k tomu, že by bylo fakticky pozastaveno uplatňování mechanismu evropského zatýkacího rozkazu vůči tomuto členskému státu, a byla by tak narušena pravomoc, která v tomto ohledu náleží Evropské radě a Radě [62].

95. Domnívám se, že argumentaci Soudního dvora v rozsudku Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), která je do značné míry založena na nutnosti zachovat výjimečnou povahu odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu z důvodu údajného nebezpečí, že dojde k porušení základního práva vyžádané osoby na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které je zakotveno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny, je třeba uplatnit i na projednávanou věc, a to ze dvou hlavních důvodů.

96. Zaprvé se nebezpečí uvedené v rámci projednávané věci týká porušení stejného požadavku, který je nerozlučně spjatý se základním právem na spravedlivý proces, totiž požadavku na soud předem zřízený zákonem, byť zde nejde o postup při jmenování soudců ve vystavujícím členském státě, ale o dodržování zákonných pravidel určujících příslušné pravomoci soudů tohoto státu.

97. Zadruhé se domnívám, že v případě předání je nezbytné posoudit skutečné nebezpečí porušení tohoto základního práva ve dvou fázích tak, aby odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu z důvodu takového nebezpečí zůstalo skutečně výjimečné.

98. Těmito dvěma body se budu zabývat postupně.

a) Nezbytnost dvoufázového přezkumu v případě údajného nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, pokud jde o dodržování zákonných pravidel určujících příslušnost soudů vystavujícího členského státu

99. Součástí záruky soudu předem zřízeného zákonem je požadavek, aby příslušnost tohoto soudu měla právní základ. Připomínám, že pokud Listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným EÚLP, čl. 52 odst. 3 Listiny má zajistit nezbytný soulad mezi právy obsaženými v Listině a odpovídajícími právy zaručenými EÚLP, aniž je narušena autonomie unijního práva. Podle vysvětlení k Listině základních práv [63] odpovídá čl. 47 druhý pododstavec Listiny článku 6

[60] – Viz rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (body 55 až 58 a citovaná judikatura).

[61] – Viz rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (body 59 až 62 a citovaná judikatura).

[62] – Viz rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (body 63 až 65 a citovaná judikatura).

[63] – Úř. věst. 2007, C 303, s. 17.

odst. 1 EÚLP. Soudní dvůr tudíž musí usilovat o to, aby jím podaný výklad čl. 47 druhého pododstavce Listiny zajišťoval úroveň ochrany, která bude v souladu s úrovní, jež je zaručena čl. 6 odst. 1 EÚLP, jak jej vykládá ESLP [64].

100. Pojem „soud zřízený zákonem“ spolu s pojmem „nezávislost“ a „nestrannost“ soudu patří mezi „institucionální požadavky“ uvedené v čl. 6 odst. 1 EÚLP. V judikatuře ESLP jsou tyto pojmy velmi úzce propojeny [65].

101. ESLP konstatoval, že ačkoliv každý z institucionálních požadavků čl. 6 odst. 1 EÚLP sleduje vlastní cíl, což z nich činí specifické záruky spravedlivého procesu, mají společné to, že usilují o dodržení základních zásad, a sice zásady právního státu a dělby moci, přičemž v tomto ohledu upřesnil, že základem každého z těchto požadavků je imperativ zachování důvěry, kterou musí soudní moc u jednotlivců vzbuzovat, a nezávislosti této moci vůči ostatním mocem [66]. Soudní dvůr začlenil tyto definiční znaky do své judikatury [67].

102. Kromě toho pojem „soud zřízený zákonem“ znamená podle výkladu ESLP „soud zřízený v souladu se zákonem“ [68]. Stejně jako v případě nesrovnalostí v procesu jmenování soudců [69] může porušení pravidel vnitrostátního práva, jež upravují příslušnost soudu rozhodovat v určité věci, narážet na požadavek „soudu zřízeného zákonem“ [70]. Výraz „zákon“ uvedený v čl. 6 odst. 1 EÚLP zahrnuje zejména právní předpisy týkající se zřizování a příslušnosti soudních orgánů [71]. Proto podle ESLP „pokud soud není podle vnitrostátního práva příslušný rozhodovat o obžalovaném, není ‚zřízený zákonem‘ ve smyslu tohoto ustanovení“ [72].

103. V této souvislosti je třeba upřesnit, že podle ESLP má zavedení výrazu „zřízený zákonem“ do článku 6 EÚLP za cíl zabránit tomu, aby bylo uspořádání soudního systému ponecháno na volném uvážení moci výkonné, a zajistit, aby se tato oblast řídila zákonem přijatým Parlamentem [73]. Kromě toho ESLP konstatoval, že „v zemích psaného práva nelze organizaci soudního systému ponechat na volném uvážení soudních orgánů, což však nevylučuje, aby jim byla přiznána určitá pravomoc vykládat vnitrostátní právní předpisy v této oblasti“ [74].

[64] – Viz zejména rozsudek ze dne 29. března 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, dále jen „rozsudek Getin Noble Bank“, EU:C:2022:235, bod 116 a citovaná judikatura).

[65] – Viz rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (EC:ECHR:2020:1201JUD002637418, bod 231).

[66] – Viz rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (EC:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 231 a 233).

[67] – Viz zejména rozsudek Getin Noble Bank (bod 117 a citovaná judikatura). V oblasti evropského zatýkacího rozkazu viz též rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 56 a citovaná judikatura).

[68] – Viz rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (EC:ECHR:2020:1201JUD002637418, bod 229).

[69] – Viz zejména rozsudek Getin Noble Bank (bod 120 a citovaná judikatura).

[70] – Viz rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (EC:ECHR:2020:1201JUD002637418, bod 224).

[71] – Viz zejména rozsudek ESLP ze dne 12. července 2007, Jorgic v. Německo (CE:ECHR:2007:0712JUD007461301, bod 64).

[72] – Rozsudek ESLP ze dne 12. července 2007, Jorgic v. Německo (EC:ECHR:2007:0712JUD007461301, bod 64). V rozsudku ze dne 22. června 2000, Coëme a další v. Belgie (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, body 107 a 108), tak ESLP rozhodl, že belgický kasační soud nesplnil požadavek „soudu zřízeného zákonem“, když za trestné činy spojené s těmi, za něž byli stíháni ministři, soudil i jiné obžalované než ministry, ačkoliv pravidlo spojitosti nebylo stanoveno zákonem.

[73] – Viz zejména rozsudky ESLP ze dne 22. června 2000, Coëme a další v. Belgie (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, bod 98), a ze dne 25. října 2011, Richert v. Polsko (CE:ECHR:2011:1025JUD005480907, bod 42).

[74] – Viz zejména rozsudky ESLP ze dne 22. června 2000, Coëme a další v. Belgie (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, bod 98), a ze dne 20. října 2009, Gorguiladzé v. Gruzie (CE:ECHR:2009:1020JUD000431304, bod 69).

104. Z těchto skutečností vyplývá, že zákonný původ pravidel určujících příslušnost soudů a dodržování těchto pravidel soudy jsou neoddělitelně spjaty se zárukami nezávislosti a nestrannosti soudců. To má obecně přispět k záruce právního státu a dělby moci, a tím k zachování důvěry, kterou musí soudní moc u jednotlivců vzbuzovat, a nezávislosti této moci vůči ostatním mocem.

105. Záruky přístupu k nezávislému, nestrannému a zákonem předem zřízenému soudu jsou samým základem práva na spravedlivý proces. Vyvstane-li závažná pochybnost o příslušnosti některého soudu, je ověření, zda tento soud představuje soud zřízený zákonem, nezbytné k zachování důvěry, kterou musí soudy v demokratické společnosti vzbuzovat u jednotlivců [75].

106. Z toho vyplývá, že podobně jak Soudní dvůr rozhodl ve věci Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) v souvislosti s procesem jmenování soudců, musí vykonávající justiční orgán provést dvoufázový přezkum také v případě údajného nebezpečí, že z důvodu nesrovnalostí týkajících se příslušnosti soudů vystavujícího členského státu bude porušena záruka soudu předem zřízeného zákonem.

b) Dvoufázový přezkum odůvodněný nutností zachovat výjimečnou povahu odmítnutí výkonu založeného na údajném nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces

107. Případná nepříslušnost vystavujícího justičního orgánu by se mohla ukázat problematická jak ve fázi vydání evropského zatýkacího rozkazu, tak pokud by z ní vyplývalo, že v důsledku výkonu tohoto zatýkacího rozkazu bude stíhaná osoba souzena před nepříslušným soudem. Soudní dvůr se již zabýval úlohou vykonávajícího justičního orgánu, před kterým je zpochybněna příslušnost vystavujícího justičního orgánu.

108. Dosud se Soudní dvůr soustředil zejména na odůvodnění toho, že po ukončení první fáze přezkumu musí vykonávající justiční orgán přistoupit k druhé fázi přezkumu. Až do dnešního dne byly totiž Soudnímu dvoru předkládány věci, ve kterých vyžádaná osoba poukazovala na systémové nebo celoplošné nedostatky ve vystavujícím členském státě. Požadavek dvoufázového přezkumu umožňuje v tomto specifickém kontextu především zajistit, aby samotné prokázání systémových nebo celoplošných nedostatků nebránilo uplatňování rámcového rozhodnutí 2002/584, jestliže vyžádaná osoba není v praxi vystavena žádnému skutečnému a individuálnímu nebezpečí.

109. Podstata problému je však v projednávané věci odlišná, neboť je třeba zjistit, zda vykonávající justiční orgán může odmítnutí vykonat evropský zatýkací rozkaz založit na individuálním nebezpečí, že bude porušena záruka soudu předem zřízeného zákonem, které nevychází ze systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu. Otázkou zde tedy není, zda je existence takových systémových nebo celoplošných nedostatků postačující, ale zda je nutná k tomu, aby vykonávající justiční orgán mohl odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, je-li namítáno nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny.

110. Domnívám se, že hlavní body diskuse, která v tomto ohledu proběhla před Soudním dvorem, lze shrnout následovně, přičemž uvedu oba protichůdné názory.

[75] – Viz obdobně rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 58 a citovaná judikatura).

111. Podle prvního názoru není zjištění systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu nutným předpokladem toho, aby vykonávající justiční orgán mohl ověřit existenci individuálního a konkrétního nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem zřízeným zákonem, které musí osoba, na niž byl vydán evropský zatýkací rozkaz, požívat. Okolnost, že Soudní dvůr dosud po tomto orgánu požadoval dvoufázový přezkum ve věcech, v nichž bylo zpochybněno dodržování čl. 47 druhého pododstavce Listiny ve vystavujícím členském státě, lze vysvětlit tím, že v těchto věcech bylo třeba určit, zda v případě existence systémových či celoplošných nedostatků bylo nutné provést druhou fázi přezkumu, jež se týká posouzení individuálního nebezpečí porušení tohoto základního práva. Soudní dvůr se naproti tomu nevyjádřil k otázce, zda je první fáze vždy vyžadována.

112. Zastánci prvního názoru tak vychylují rovnováhu mezi vzájemnou důvěrou a ochranou základního práva na spravedlivý proces před soudem zřízeným zákonem ve prospěch tohoto druhého požadavku. Argumentace na podporu tohoto názoru navíc nepřikládá rozhodující význam rozdílu v povaze základních práv chráněných Listinou podle toho, zda jsou tato práva absolutní nebo mohou být omezena.

113. Naopak podle druhého názoru je třeba v případě základního práva na spravedlivý proces před soudem zřízeným zákonem, které je zaručeno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, striktně vyžadovat dodržování obou fází přezkumu, jež byly vymezeny Soudním dvorem za účelem stanovení kritérií pro přezkum skutečného nebezpečí porušení tohoto práva ve vystavujícím členském státě, který provádí vykonávající justiční orgán. Vzhledem k tomu, že k přezkumu prováděnému v tomto ohledu vykonávajícím justičním orgánem by mělo docházet výjimečně, aby nebyla ohrožena vzájemná důvěra, kterou si členské státy musí navzájem poskytovat ohledně fungování svých soudních systémů, znamenalo by to, že zjištění systémových nebo celoplošných nedostatků ve vystavujícím členském státě by bylo nutné. Pouze takové nedostatky by totiž mohly založit skutečné nebezpečí, že dojde k zásahu do podstatného obsahu tohoto práva, nebo v každém případě skutečné nebezpečí, že uvedené právo bude dostatečně závažným způsobem porušeno. Někteří zastánci tohoto názoru připustili, že v tomto ohledu lze rozlišovat podle toho, zda se údajné nebezpečí porušení týká práva, které je absolutní, jako je právo chráněné článkem 4 Listiny, nebo práva, které může být omezeno, jako je právo zaručené čl. 47 druhým pododstavcem Listiny.

114. Řečeno jednoduše, zastánci tohoto druhého názoru vychylují rovnováhu ve prospěch vzájemné důvěry, kterou by vykonávající soudní orgán mohl zpochybnit pouze ve výjimečných případech, jež by se vždy měly vyznačovat, pokud jde o čl. 47 druhý pododstavec Listiny, systémovými nebo celoplošnými nedostatky ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu.

115. Právě s tímto druhým názorem se ztotožňuji, neboť tím, že odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu pojímá jako výjimku, která musí být vykládána striktně, přispívá k zajištění účinnosti systému justiční spolupráce mezi členskými státy, jehož podstatným prvkem je i zatýkací rozkaz.

116. Za tímto účelem považuji za nezbytné zachovat v co největší míře rozložení odpovědnosti, jež náleží vystavujícímu a vykonávajícímu členskému státu. Jak jsem již uvedl, zajistit, aby rozhodnutí o vydání evropského zatýkacího rozkazu neporušovalo práva, která osobě, na níž byl zatýkací rozkaz vydán, vyplývají z unijního práva, včetně základních práv chráněných Listinou, je povinností především vystavujícího členského státu. Vystavující členský stát musí za tímto účelem zaručit dotyčné osobě účinnou soudní ochranu, zejména tak, že zavede opravné prostředky

nezbytné pro tento přezkum[76]. Pokud nelze prokázat žádné systémové nebo celoplošné nedostatky ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu, nemá vykonávající justiční orgán důvod pochybovat o tom, že dotčená osoba bude moci prostřednictvím opravných prostředků dostupných v tomto členském státě dosáhnout toho, aby bylo konstatováno a případně napraveno nebo sankcionováno možné porušení jejího základního práva na spravedlivý proces před soudem předem stanoveným zákonem, jež zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny. Z diskuzí, které v tomto ohledu proběhly před Soudním dvorem, vyplynulo, že osoby, proti kterým je ve věci v původním řízení vedeno trestní stíhání, mohou ve vystavujícím členském státě využít opravné prostředky umožňující přezkoumat dodržování tohoto základního práva, a to až po úroveň Tribunal Constitucional (Ústavní soud)[77]. Dodávám, že ve většině případů řeší obtíže související s příslušností soudů procesní pravidla vnitrostátního práva, jež mohou nejlépe uplatnit právě soudy vystavujícího členského státu, a tím zajistit ochranu základního práva na řízení před soudem zřízeným zákonem.

117. Pokud tedy neexistují tvrzení o systémových nebo celoplošných nedostatcích ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu, jež by spočívaly zejména v poruchách soudního systému tohoto státu bránících tomu, aby soud uvedeného státu konstatoval, případně napravil nebo sankcionoval porušení dotčeného základního práva, musí se plně uplatnit zásada vzájemné důvěry mezi členskými státy tak, aby bylo možné dosáhnout cíle spočívajícího v usnadnění a urychlení soudní spolupráce mezi členskými státy, o který rámcové rozhodnutí 2002/584 usiluje tím, že se zakládá na vysoké úrovni důvěry, která musí existovat mezi členskými státy[78].

118. Umožnit vykonávajícímu justičnímu orgánu, aby v konkrétním případě ověřil, že základní právo na spravedlivý proces u soudu předem zřízeného zákonem je ve vystavujícím členském státě dodržováno, by v případě, že neexistují systémové nebo celoplošné nedostatky ve fungování soudního systému tohoto členského státu, podstatně ztížilo úlohu tohoto orgánu, což by bylo v rozporu s požadavky účinnosti a rychlosti předávání. Skutkový stav projednávané věci ostatně svědčí o obtížích, s nimiž se vykonávající justiční orgán potýká, jestliže se snaží uplatnit, vyložit, nebo dokonce jen pochopit procesní pravidla vystavujícího členského státu.

119. Proto se domnívám, že k změně v rozložení odpovědnosti mezi vystavujícím a vykonávajícím justičním orgánem, jež by vykonávajícímu justičnímu orgánu umožnila ověřit, zda vystavující členský stát v konkrétním případě skutečně dodržel základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, jež zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny, může dojít pouze za výjimečných okolností vyznačujících se systémovými nebo celoplošnými nedostatky ve

[76] – V této souvislosti připomínám, že „Unie je unií práva, ve které mají jednotlivci právo soudní cestou napadnout legalitu každého rozhodnutí nebo jakéhokoliv jiného vnitrostátního aktu týkajícího se použití unijního aktu proti nim“: viz rozsudek ze dne 27. února 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 31 a citovaná judikatura), a Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (bod 49).

[77] – Pro srovnatelný přístup v oblasti soudní spolupráce v občanských věcech viz rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, body 69 až 74). Podotýkám, že na jednání bylo potvrzeno, že Puig Gordi podal u Tribunal Constitucional (Ústavní soud) „recurso de amparo“ (opravný prostředek na ochranu základních práv a svobod).

[78] – Viz zejména rozsudek ze dne 28. dubna 2022, C a CD (Právní překážky výkonu rozhodnutí o předání) (C-804/21 PPU, EU:C:2022:307, bod 51 a citovaná judikatura).

fungování soudního systému tohoto členského státu [79]. Jinými slovy, pouze v případě systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu se lze výjimečně odchýlit od pravidla, podle kterého vykonávající justiční orgán nemusí ověřovat dodržování základních práv ve vystavujícím členském státě, jak konstatoval Soudní dvůr v bodě 192 svého posudku 2/13 (Přistoupení Unie k EÚLP). Toto pravidlo tedy vyžaduje, aby výjimečné okolnosti byly připuštěny pouze ve striktně vymezených případech [80].

120. Z judikatury Soudního dvora jasně vyplývá, že první fáze přezkumu prováděného vykonávajícím justičním orgánem je nezbytným předpokladem pro zahájení jeho druhé fáze. V rámci této druhé fáze totiž „musí vykonávající justiční orgán posoudit, *zda se systémové nebo celoplošné nedostatky zjištěné v první fázi tohoto přezkumu mohou v případě předání* dotyčné osoby do vystavujícího členského státu nějak *konkrétně projevit*, a zda za specifických okolností projednávané věci je tedy tato osoba vystavena skutečnému nebezpečí porušení svého základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které je zakotveno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny“ [81]. Jak správně uvádí Komise, obě fáze přezkumu, který má provést vykonávající justiční orgán, mají kumulativní povahu a následují po sobě v posloupnosti analýzy, kterou tento orgán musí dodržovat.

121. Ve shodě s tím, co uvedl Soudní dvůr v bodě 62 rozsudku Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě), se navíc domnívám, že pokud by ověření nebezpečí, že v konkrétním případě bude toto základní právo porušeno, postačovalo samo o sobě k tomu, aby vykonávající justiční orgán mohl případně odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, mohlo by navýšení kontrol prováděných v tomto ohledu vykonávajícím justičním orgánem ohrozit cíl sledovaný rámcovým rozhodnutím 2002/584, totiž boj proti beztrestnosti, nebo jiné zájmy, jako je nutnost dodržovat základní práva případných obětí předmětných trestných činů [82].

122. Stručně řečeno, vykonávající justiční orgán by mohl konstatovat skutečné nebezpečí, že ve vystavujícím členském státě dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, pouze v případě, že existují závažné nedostatky ve fungování soudního systému tohoto členského státu, jež jsou přesně a s dostatečnou mírou jistoty prokázány na základě objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných informací. Domnívám se, že zde jde o vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, a konkrétně o hladké a účinné uplatňování mechanismu předávání zavedeného rámcovým rozhodnutím 2002/584, který je založen na vzájemné důvěře a na domněnce, že členské státy dodržují unijní právo, zejména základní práva chráněná Listinou.

[79] – V tomto ohledu viz stanovisko generálního advokáta E. Tančeva ve věci Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:517), ve kterém generální advokát cituje rozsudek Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) ze dne 4. května 2007, The Minister for Justice and Law Reform v. Brennan [(2007) IECH 94], v němž tento soud rozhodl, že porušení práv zakotvených v článku 6 EÚLP odůvodňuje odmítnutí předání na základě zákona o evropském zatýkacím rozkazu pouze tehdy, jsou-li dány výjimečné okolnosti, „například jasně prokázaný a zásadní nedostatek soudního systému dožadujícího státu“ (poznámka pod čarou 47). Viz též rozsudek Cour de cassation (Kasační soud, Francie) ze dne 10. května 2022 (č. 22-82.379, FR:CCASS:2022:CR00676), ve kterém tento soud konstatoval, že „z judikatury Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že zásada vzájemného uznávání, na níž je založen systém evropského zatýkacího rozkazu, sama spočívá na vzájemné důvěře mezi členskými státy v to, že jejich vnitrostátní právní řády jsou schopné zajistit rovnocennou a účinnou ochranu základních práv uznaných na úrovni Unie, a že *vyjma případů systémových nebo celoplošných nedostatků ve vystavujícím státě nepřísluší vykonávajícímu státu přezkoumávat, zda vystavující stát dodržuje základní práva* (bod 14, kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

[80] – V tomto ohledu viz Spielmann, D. a Voyatzis, P., „Le mandat d'arrêt européen entre Luxembourg et Strasbourg: du subtil exercice d'équilibriste entre la CJUE et la Cour EDH“, *Sa Justice – L'Espace de Liberté, de Sécurité et de Justice – Liber amicorum en hommage à Yves Bot*. Brusel: Bruylant, 2022, s. 256. Jak uvádějí tito autoři, jednou z výzev, jimž čelí Soudní dvůr, je jistě vyhnout se určité „banalizaci“ výjimečných okolností, která by narušila zásadu vzájemné důvěry a účinnost mechanismu evropského zatýkacího rozkazu (s. 300).

[81] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 82, kurzivou zvýraznil autor stanoviska).

[82] – Viz rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 60).

123. Mám za to, že Soudní dvůr by měl tento přístup zachovat i v oblasti evropského zatýkacího rozkazu, i když v oblasti azylu – v případech předání žadatele o azyl do členského státu odpovědného za posouzení jeho žádosti – zaujal pružnější přístup. Tyto dvě oblasti totiž sledují odlišné cíle [83]. Daný přístup založený na takovém nebezpečí porušení základních práv, které je individuální a nemá systémovou povahu, se navíc týká článku 4 Listiny, tedy absolutního práva [84]. Oproti tomu právo na spravedlivý proces uvedené v čl. 47 druhém pododstavci Listiny může být omezeno.

124. Cíl zavést rychlý a účinný systém předávání ve spojení s cílem bojovat proti beztrestnosti není slučitelný s příliš široce otevřenou možností, aby vykonávající justiční orgán přezkoumával nebezpečí porušení základních práv ve vystavujícím členském státě, zejména jde-li o základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, jež nepředstavuje absolutní právo [85].

125. Kromě toho zdůrazňuji, že pro řádné fungování mechanismu evropského zatýkacího rozkazu je důležité, aby vykonávající justiční orgán neměl oprávnění k přezkumu, který není schopen provést. Činnost, při které tento orgán přezkoumává příslušnost vystavujícího justičního orgánu soudit osoby, na které byl vydán evropský zatýkací rozkaz, a vydat tento zatýkací rozkaz, je ze své podstaty věcí soudů vystavujícího členského státu, které jsou nejlépe schopny vykládat a uplatňovat procesní pravidla, jež jsou součástí právního řádu tohoto státu. Neexistují-li žádné systémové nebo celoplošné nedostatky ve fungování soudního systému tohoto státu, není třeba, aby vykonávající justiční orgán prováděl přezkum, jenž by byl projevem nedůvěry vůči soudům vystavujícího členského státu. Takový postup by měl za následek přesný opak původního záměru vybudovat justiční spolupráci v trestních věcech na základě vzájemného uznávání a vzájemné důvěry, což by otevřelo cestu vedoucí k rozkladu trpělivě budované stavby.

126. Podle mého názoru je rovněž důležité, aby v kontextu údajného porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem zřízeným zákonem, které je zaručeno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, nebylo mechanicky uplatňováno to, co Soudní dvůr uvedl ohledně

83 – Viz v tomto ohledu Billing, F., „Limiting mutual trust on fundamental rights grounds under the European arrest warrant and lessons learned from transfers under Dublin III“, *New Journal of European Criminal Law*, SAGE Journals, 2020, sv. 11(2), s. 184.

84 – Jak vyplývá zejména z rozsudku ze dne 16. února 2017, C. K. a další (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127), zákaz nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání zakotvený v článku 4 Listiny má v tomto ohledu zásadní význam, neboť má absolutní povahu, jelikož je těsně spjat s respektováním lidské důstojnosti ve smyslu článku 1 Listiny (bod 59 a citovaná judikatura, jakož i bod 69). Na základě tohoto závěru Soudní dvůr připustil možnost, že přemístění žadatele o azyl, jehož zdravotní stav je obzvláště závažný, může pro něj samo o sobě s sebou nést skutečné riziko nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny, a to dokonce i tehdy, nejsou-li závažné důvody se domnívat, že azylové řízení a podmínky přijímání žadatelů o azyl v Chorvatsku vykazují systémové nedostatky (body 71 a 73). Viz též rozsudek ze dne 19. března 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218, body 78 a 87). V bodě 95 tohoto rozsudku Soudní dvůr uvádí, že přijaté řešení lze použít jen v případě prokázání výjimečných okolností. „[N]elze [tak] zcela vyloučit, že by žadatel o mezinárodní ochranu mohl ve svém konkrétním případě prokázat existenci výjimečných okolností, jež by znamenaly, že v případě přemístění do členského státu, kterému by obvykle příslušelo posoudit jeho žádost o mezinárodní ochranu, by se tento žadatel kvůli své zvláštní zranitelnosti a nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitl po přiznání mezinárodní ochrany v situaci silné materiální deprivace […]“.

85 – Diskuze vedená před Soudním dvorem ukázala, že v oblasti evropského zatýkacího rozkazu by bylo možné uvažovat o jemnějším přístupu, jenž by byl otevřenější k možnosti uznat i nesystémová rizika v případě, že se jedná o ochranu absolutního základního práva, jako je právo chráněné článkem 4 Listiny. Komise na jednání připustila, že v případě nebezpečí porušení tohoto základního práva, například z důvodu zvláštních vlastností osoby, jejíž předání je požadováno, by vykonávající justiční orgán mohl odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu i tehdy, pokud ve vystavujícím členském státě nejsou žádné systémové nedostatky. Mám za to, že tato konstrukce musí být dána do souvislosti s možností, jež nabízí čl. 23 odst. 4 rámcového rozhodnutí 2002/584, podle kterého „[p]ředání lze výjimečně dočasně odložit ze závažných humanitárních důvodů, například existují-li závažné důvody domnívat se, že by to zřejmě ohrozilo život nebo zdraví vyžádané osoby. Výkon evropského zatýkacího rozkazu se uskuteční, jakmile tyto důvody pominou.“ Viz v tomto ohledu Billing, F., „Limiting mutual trust on fundamental rights grounds under the European arrest warrant and lessons learned from transfers under Dublin III“, *New Journal of European Criminal Law*, SAGE Journals, 2020, sv. 11(2), s. 197. K otázce, zda a v jakém rozsahu by vykonávající justiční orgán mohl odmítnout předat vyžádanou osobu, pokud trpí nemocí, která by se v případě výkonu evropského zatýkacího rozkazu mohla zhoršit, viz rovněž projednávanou věc E. D. L. v. Presidente del Consiglio dei Ministri (C-699/21).

prostředku právní ochrany umožňujícího uvězněným osobám, aby v rámci soudního řízení napadly legalitu vězeňských podmínek ve smyslu čl. 4 Listiny ve vystavujícím členském státě, totiž že takový prostředek právní ochrany „nemůže sám o sobě dostačovat k vyloučení skutečného nebezpečí, že dotčená osoba bude ve vystavujícím členském státě vystavena nelidskému nebo ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny“ [86]. Ačkoliv podle Soudního dvora může být takováto soudní kontrola zohledněna vykonávajícími justičními orgány při celkovém posouzení předvídatelných podmínek uvěznění osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz, „sama o sobě nemůže vyloučit nebezpečí, že uvedená osoba bude po svém předání vystavena zacházení neslučitelnému s článkem 4 Listiny z důvodu podmínek svého uvěznění“ [87].

127. V tomto ohledu se domnívám, že situaci, v níž je namítáno nebezpečí, že v případě předání vyžádané osoby dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které je zaručeno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, je třeba odlišit od situace, v níž je uplatňováno porušení článku 4 Listiny z důvodu vězeňských podmínek ve vystavujícím členském státě [88]. Neexistují-li systémové nebo celoplošné nedostatky ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu, považuji možnost domoci se v tomto členském státě účinné soudní ochrany základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které je zaručeno čl. 47 druhým pododstavcem Listiny, za rozhodující pro vyloučení nebezpečí, že toto právo bude porušeno. Co se týče procesních otázek, je totiž soudní přezkum, který může být proveden ve vystavujícím členském státě, schopen napravit případné pochybení ohledně příslušnosti vystavujícího justičního orgánu.

128. Na závěr zkoumání třetí až šesté předběžné otázky uvedu několik úvah o obsahu první fáze přezkumu, kterou má provést vykonávající soudní orgán.

129. Z judikatury Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že „[v] první fázi tohoto přezkumu musí vykonávající justiční orgán celkově posoudit existenci skutečného nebezpečí, že z důvodu systémových či celoplošných nedostatků ve vystavujícím členském státě dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces zejména v souvislosti s […] nedodržením požadavku, aby byl soud zřízen zákonem“ [89]. Takovýto přezkum vyžaduje „celkové posouzení“ [90], které musí být založeno na „objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných informacích“ [91]. Toto posouzení musí být provedeno z hlediska standardu ochrany základního práva zaručeného v čl. 47 druhém pododstavci Listiny [92]. Ve vztahu k procesu jmenování soudců Soudní dvůr

[86] – Viz rozsudek ze dne 25. července 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Vězeňské podmínky v Maďarsku) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, bod 73).

[87] – Viz rozsudek ze dne 25. července 2018, Generalstaatsanwaltschaft (Vězeňské podmínky v Maďarsku) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, bod 74).

[88] – I zde se rozdílná povaha základních práv odráží na argumentaci. Viz v tomto ohledu stanovisko generálního advokáta M. Campos Sánchez-Bordony ve věci Generalstaatsanwaltschaft (Vězeňské podmínky v Maďarsku) (C-220/18 PPU, EU:C:2018:547), podle kterého „vzhledem k tomu, že se v konečném důsledku jedná o záruku absolutního práva, jemuž je ze samotné jeho podstaty třeba poskytovat ochranu spočívající spíše v prevenci než v náhradě, domnívám se, že navzdory své relevanci by existence účinného systému prostředků nápravy nemusela stačit, má-li vykonávající soud prokazatelné pochybnosti stran možnosti, že konkrétní vyžádaná osoba může být bezprostředně podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení, bez ohledu na to, že by újma mohla být následně napravena prostřednictvím účinných soudních prostředků nápravy ve vystavujícím státě“ (bod 57). Jak uvedla belgická vláda na jednání, v případě základního práva chráněného článkem 4 Listiny není využití prostředku soudní ochrany vždy schopno napravit uplatňované porušení, neboť toto porušení může mezitím nastat.

[89] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 67 a citovaná judikatura).

[90] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (body 74 a 77).

[91] – Rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 52 a citovaná judikatura).

[92] – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 68 a citovaná judikatura).

v tomto ohledu konstatoval, že za porušení základního práva na soud předem zřízený zákonem ve smyslu tohoto ustanovení nelze považovat každé pochybení v uvedeném procesu [93]. To podle Soudního dvora předpokládá, že pochybení tohoto druhu má mimořádnou povahu a závažnost [94].

130. Soudní dvůr tak přijal standard ochrany tohoto základního práva srovnatelný s tím, který vyplývá z judikatury ESLP. I když se ESLP domnívá, že má pravomoc ověřovat, zda vnitrostátní právo dodržuje požadavek soudu zřízeného zákonem, má nicméně za to, že s ohledem na obecnou zásadu, podle které vykládat ustanovení vnitrostátního práva přísluší v první řadě vnitrostátním soudům, může jejich výklad zpochybnit pouze v případě zjevného porušení těchto ustanovení [95]. Z těchto prvků judikatury ESLP vyvozuji, že konstatovat porušení čl. 6 odst. 1 EÚLP by bylo možné pouze v případě, že by došlo k zjevnému porušení pravidel vnitrostátního práva upravujících příslušnost justičních orgánů, které by překračovalo prostor pro výklad tohoto práva, jenž musí být přiznán vnitrostátním soudům. K tomu, aby bylo možné konstatovat porušení základních zásad, na nichž spočívá požadavek „soudu zřízeného zákonem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP, je proto vyžadován vysoký stupeň závažnosti tohoto porušení [96].

131. Požadovat po vykonávajícím justičním orgánu, aby ověřil existenci systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu k tomu, aby mohl konstatovat skutečné nebezpečí, že v tomto členském státě dojde k porušení základního práva na spravedlivý proces před soudem zřízeným zákonem, které zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny, se mi zdá být v souladu s požadavkem vysokého stupně závažnosti, který ESLP stanovil v případech porušení práva na „soud zřízený zákonem“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 EÚLP. Kromě toho ESLP opakovaně zohlednil specifičnost prostoru svobody, bezpečnosti a práva založeného na zásadě vzájemného uznávání, vzájemné zohlednění několika dotčených zájmů, jakož i nutnost, aby vykonávající justiční orgán vycházel z dostatečného skutkového základu [97].

132. Stručně řečeno, požadavek systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu je výrazem skutečnosti, že k odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu může dojít pouze v případech, ve kterých porušení základního práva na spravedlivý proces dosahuje vysokého stupně závažnosti. Tím, že pomáhá zajistit, aby k takovému odmítnutí docházelo výjimečně, zachovává tento požadavek v konečném důsledku nezbytnou rovnováhu mezi ochranou tohoto základního práva a cíli obecného zájmu, jež sleduje mechanismus evropského zatýkacího rozkazu.

[93] – Viz rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 72).

[94] – Viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 73 a citovaná judikatura).

[95] – Viz zejména rozsudek ESLP ze dne 12. července 2007, Jorgic v. Německo (CE:ECHR:2007:0712JUD007461301, bod 65). ESLP rovněž upřesnil, že „při posuzování, zda v konkrétním případě došlo k porušení příslušných vnitrostátních pravidel, se Soud v zásadě řídí výkladem a použitím vnitrostátního práva, který uplatňují vnitrostátní soudy, pokud jejich závěry nejsou svévolné nebo zjevně nepřiměřené“: viz rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, bod 251).

[96] – K údajnému porušení požadavku „soudu zřízeného zákonem“ v rámci procesu jmenování soudců viz rozsudek ESLP ze dne 1. prosince 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, bod 234). ESLP v tomto rozsudku zaujal přístup spočívající ve třech krocích, jež musí být splněny kumulativně (bod 243). Má za to, že v zásadě musí nejprve dojít k zjevnému porušení vnitrostátního práva (bod 244). Dotčené porušení musí být dále analyzováno ve světle předmětu a účelu požadavku „soudu zřízeného zákonem“, kterým je dbát na to, aby soudní moc mohla plnit své poslání bez jakéhokoli neodůvodněného zásahu, aby byly dodrženy zásady právního státu a dělby moci, což znamená, že porušit toto právo mohou pouze zásahy, které se dotýkají základních pravidel procesu jmenování soudců – tedy zásahy, jež by právo na „soud zřízený zákonem“ zbavily samotné podstaty (body 246 a 247). Nakonec se ESLP domnívá, že přezkum právních důsledků porušení pravidel vnitrostátního práva upravujících jmenování soudců, který s ohledem na práva, jež EÚLP zaručuje každému, provedly vnitrostátní soudy, hraje důležitou roli při určování, zda toto porušení představuje porušení práva na „soud zřízený zákonem“ (bod 248). Považuji za vhodné propojit tento třetí krok s tím, co jsem uvedl k důležitosti soudní kontroly, kterou provádí vystavující členský stát ohledně dodržování základního práva na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, jež zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny.

[97] – Viz zejména rozsudek ESLP ze dne 9. července 2019, Castaño v. Belgie (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117).

133. Ze všech výše uvedených skutečností vyvozuji, že vykonávající justiční orgán nemůže odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud stejně jako cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu) sám vyloučí existenci systémových či celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu a následně vyjádří pochybnosti o dodržování základního práva na spravedlivý proces osoby, jejíž předání je požadováno, přičemž vychází ze zpráv Pracovní skupiny pro svévolné zbavení svobody a rozsudků ESLP, které sice teoreticky mohou představovat přesvědčivé důkazy [98], ale v projednávaném případě neprokazují existenci těchto nedostatků v daném členském státě. Dodávám, že odmítnutí výkonu nemůže být založeno na nejistém výkladu procesního práva vystavujícího členského státu a nemůže k němu dojít, aniž v souladu s čl. 15 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584 vystavující justiční orgán požádal o dodatečné a aktuální informace o opravných prostředcích a stavu soudní diskuse v tomto členském státě, pokud jde o ověření, zda je příslušnost tohoto orgánu v souladu s uvedeným základním právem [99].

134. S ohledem na všechny tyto úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na třetí až šestou předběžnou otázku tak, že čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán, který má rozhodnout o předání osoby, na níž byl vydán evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání, nemůže odmítnout vyhovět tomuto evropskému zatýkacímu rozkazu, pokud nedisponuje informacemi, které by na základě celkového posouzení založeného na objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných informacích mohly prokázat skutečné nebezpečí, že z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu bude porušeno základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny.

D. K sedmé předběžné otázce

135. Podstatou sedmé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda rámcové rozhodnutí 2002/584 musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vystavující justiční orgán vydal nový evropský zatýkací rozkaz na tutéž osobu a vůči témuž vykonávajícímu justičnímu orgánu, pokud tento orgán odmítl vykonat předchozí evropský zatýkací rozkaz za podmínek, které jsou v rozporu s unijním právem.

136. V této souvislosti úvodem poznamenávám, že rámcové rozhodnutí 2002/584 neobsahuje žádné ustanovení, které omezuje vydávání evropských zatýkacích rozkazů. Soudní dvůr navíc v rámci přezkumu přípustnosti již uznal, že na tutéž vyžádanou osobu může být postupně vydáno několik evropských zatýkacích rozkazů [100].

137. Cíl spočívající v boji proti beztrestnosti, který sleduje rámcové rozhodnutí 2002/584, ostatně svědčí ve prospěch možnosti vydat na tutéž osobu a vůči témuž vykonávajícímu justičnímu orgánu několik evropských zatýkacích rozkazů s cílem tuto osobu trestně stíhat nebo vykonat trest, který jí byl uložen. Zavést omezení počtu evropských zatýkacích rozkazů, které mohou být vydány, by za těchto podmínek znamenalo zpochybnit účinnost systému justiční spolupráce mezi členskými státy a oslabit snahu o účinný postih trestných činů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

[98] – Viz zejména rozsudek Aranyosi a Căldăraru (bod 89).

[99] – V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle Soudního dvora „vystavující a vykonávající justiční orgány musí ve snaze zajistit účinnou spolupráci v trestních věcech plně využívat nástroje upravené zejména v […] článku 15 rámcového rozhodnutí 2002/584 s cílem podpořit vzájemnou důvěru stojící na pozadí této spolupráce“: viz zejména rozsudek Openbaar Ministerie (Soud zřízený zákonem ve vystavujícím členském státě) (bod 49 a citovaná judikatura).

[100] – V tomto ohledu viz rozsudky AY (Zatýkací rozkaz – Svědek), a Specializirana prokuratura (Poučení o právech).

138. To platí tím spíše v situaci, ve které se předchozí odmítnutí výkonu ukáže jako neslučitelné s unijním právem. V takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, musí mít vystavující justiční orgán možnost vyvodit důsledky z výkladu rámcového rozhodnutí 2002/584, o který požádal a který mu poskytl Soudní dvůr ve svém rozsudku o předběžné otázce, a případně vydat nový evropský zatýkací rozkaz. Z tohoto hlediska je tento orgán samozřejmě povinen přezkoumat, zda je vydání tohoto nového zatýkacího rozkazu přiměřené s ohledem na zvláštnosti projednávaného případu [101].

IV. Závěry

139. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na předběžné otázky položené Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko) odpověděl následovně:

„1) Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 musí být vykládáno v tom smyslu, že brání tomu, aby vykonávající justiční orgán odmítl vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě důvodu pro odmítnutí výkonu, který je stanoven jeho vnitrostátním právem, ale není uveden v tomto rámcovém rozhodnutí. Toto rámcové rozhodnutí na druhou stranu nebrání vnitrostátnímu ustanovení, které provádí čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí tak, že stanoví možnost vykonávajícího justičního orgánu odmítnout vyhovět evropskému zatýkacímu rozkazu, pokud má vážné důvody se domnívat, že by výkonem tohoto zatýkacího rozkazu byla porušena základní práva dotyčné osoby, je-li toto ustanovení uplatňováno v souladu s judikaturou Soudního dvora stanovící přísné podmínky, za nichž může k takovému odmítnutí dojít.

2) Článek 6 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299 musí být vykládán v tom smyslu, že neumožňuje vykonávajícímu justičnímu orgánu přezkoumávat, zda je vystavující justiční orgán příslušný k vydání evropského zatýkacího rozkazu podle práva vystavujícího členského státu.

3) Článek 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299 musí být vykládán v tom smyslu, že vykonávající justiční orgán, který má rozhodnout o předání osoby, na níž byl vydán evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání, nemůže odmítnout vyhovět tomuto evropskému zatýkacímu rozkazu, pokud nedisponuje informacemi, které by na základě celkového posouzení založeného na objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných informacích mohly prokázat skutečné nebezpečí, že z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků ve fungování soudního systému vystavujícího členského státu bude porušeno základní právo na spravedlivý proces před soudem předem zřízeným zákonem, které zaručuje čl. 47 druhý pododstavec Listiny základních práv Evropské unie.

4) Rámcové rozhodnutí 2002/584 ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299 musí být vykládáno v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vystavující justiční orgán vydal nový evropský zatýkací rozkaz na tutéž osobu a vůči témuž vykonávajícímu justičnímu orgánu, pokud tento orgán odmítl vykonat předchozí evropský zatýkací rozkaz za podmínek, které jsou v rozporu s unijním právem, a po posouzení, zda je vydání tohoto nového zatýkacího rozkazu přiměřené.“

[101] – Viz zejména rozsudek ze dne 27. května 2019, PF (Nejvyšší státní zástupce Litvy) (C-509/18, EU:C:2019:457, bod 49).